

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав: студент другого курсу, 672-1
денної форми навчання
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
Соколик Дмитро Сергійович _____

Керівник:
доцент кафедри фінансів і кредиту
Грешко Роман Ігорович _____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від _____ 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.

АНОТАЦІЯ

Соколик Д.С. Політика управління фінансовими ресурсами підприємства, та шляхи її вдосконалення. – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2023.

У кваліфікаційній роботі розглянуті теоретичні засади управління фінансовими ресурсами підприємства, їх економічну сутність та класифікацію. Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності та складу і структури фінансових ресурсів комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління».

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансовий стан, фінансова стійкість, ліквідність.

ANNOTATION

Sokolyk D. Policy of management of financial resources of the enterprise and ways of its improvement. Qualification work for the second (master's) level of higher education in the specialty 072 "Finance, banking and insurance". Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2023.

The qualification work considers the theoretical foundations of enterprise financial resources management, their economic essence and classification. The analysis of financial and economic activities, composition and structure of financial resources of the municipal enterprise "Chernivtsi Trolleybus Management" is carried out.

Keywords: financial resources, financial condition, financial stability, liquidity.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Д.С. Соколик

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Теоретичні засади управління фінансовими ресурсами підприємства.....	7
1.1. Економічна сутність та класифікація фінансових ресурсів підприємства..	7
1.2. Концептуальні засади формування, використання та інструменти управління фінансовими ресурсами підприємства	14
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.....	25
Висновки до розділу 1.....	33
Розділ 2. Практика управління фінансовими ресурсами підприємства КП «Чернівецьке тролейбусне управління».....	35
2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності КП «Чернівецьке тролейбусне управління».....	35
2.2. Аналіз складу та структури фінансових ресурсів досліджуваного підприємства.....	43
2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів КП «Чернівецьке тролейбусне управління».....	46
Висновки до розділу 2.....	70
Розділ 3. Напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства КП «Чернівецьке тролейбусне управління».....	72
3.1. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства КП «Чернівецьке тролейбусне управління».....	72
3.2. Шляхи вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами КП «Чернівецьке тролейбусне управління» інструментами фінансового менеджменту.....	81
Висновки до розділу 3.....	87
Висновки.....	89
Список використаних джерел	92
Додатки.....	96

Вступ

У в умовах зростаючого впливу фінансової та політичної кризи на національну економіку найбільш важливими факторами успішного довгострокового розвитку вітчизняних підприємств є формулювання чіткої мети розвитку та побудова ефективної системи управління їх фінансами, спрямованої на досягнення цієї мети. Досвід розвинених країн та розвиток управлінських технологій переконливо підтверджують, що головною метою розвитку підприємства є максимізація його вартості. Управління фінансовими ресурсами в умовах ринкової конкуренції спрямоване на підвищення ринкової цінності та інвестиційної привабливості підприємства. Ефективне фінансове управління вимагає безперервності, послідовності та комплексності застосування методів і інструментів, щоб фінансовий механізм підприємства найкращим чином адаптувався до змін в умовах ринкової економіки.

Для створення ефективного механізму управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно дотримуватися принципів системності та комплексності. Це особливо актуально в умовах економічної та політичної нестабільності, глобалізації бізнесу, збільшення підприємницьких ризиків та жорсткості конкуренції. Рівень фінансового потенціалу та умови фінансових ринків визначають можливості підприємства у формуванні достатнього обсягу фінансових ресурсів. Це робить актуальною необхідність розробки ефективної політики управління фінансовими ресурсами як одного з ключових елементів загальної стратегії діяльності та розвитку підприємств.

Багато вчених, як вітчизняних, так і зарубіжних, внесли значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами підприємств. Проте і надалі залишаються актуальними питання, пов'язані з розробкою та реалізацією ефективної стратегії та тактики управління фінансовими ресурсами підприємств, як цілісної системи, відповідної єдиній фінансовій та загальній стратегії функціонування та розвитку підприємства в умовах

невизначеності та ризиків, що характерні для змінливого ринкового середовища.

Мета цього дослідження полягає у розробці напрямків удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на основі узагальнення теоретичних підходів та оцінки практичних аспектів даної проблематики.

Для досягнення цієї мети важливо виконати низку завдань:

- розглянути сутність фінансових ресурсів підприємства та визначити джерела їх формування;
- проаналізувати теоретичні та організаційні засади управління фінансовими ресурсами підприємства;
- уточнити науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства;
- дослідити динаміку обсягу та структури фінансових ресурсів підприємства;
- провести аналіз способів використання фінансових ресурсів підприємства;
- оцінити фінансові результати діяльності підприємства;
- визначити критерії оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства;
- оптимізувати напрямки використання фінансових ресурсів підприємства та збільшити його капіталізацію.

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси КП «Чернівецьке тролейбусне управління».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади управління фінансовими ресурсами підприємства.

У ході дослідження були використані такі методи: теоретичне узагальнення та порівняння, статистичний і графічний аналіз, системний аналіз, формалізація та економічне моделювання, комплексний аналіз. Для дослідження використовувалися фінансові звіти КП «Чернівецьке тролейбусне управління», статистичні дані та наукові праці вітчизняних та іноземних експертів у галузі фінансів і управління.

Наукова новизна досягнутих результатів полягає в теоретичному та методичному обґрунтуванні управління фінансовими ресурсами підприємства на основі збалансованості його розвитку. Це дало можливість отримати результати, які мають наукову новизну. Зокрема, були визначені критерії оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства з метою підвищення ефективності його господарювання.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що рекомендації та висновки, які були зроблені для вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства, можуть бути використані суб'єктами господарювання в їх практичній діяльності.

Структура магістерської роботи включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Основний зміст роботи складається із 94 сторінок. Список використаних джерел містить 42 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація фінансових ресурсів підприємства

Під час аналізу будь-якого поняття виникає потреба в його класифікації, тобто розподілі на групи в залежності від наявності або відсутності певних характеристик. Багато економістів акцентують увагу на одній основній ознаці поділу, такій як джерела формування, або використовують кілька основних ознак для класифікації, такі як право власності, обіг та джерела формування.

Проте для більш повного висвітлення суті фінансових ресурсів підприємств, ми повинні розглянути їх класифікацію з використанням якомога більшої кількості ознак.

А.М. Поддєрьогін відносить основні джерела формування фінансових ресурсів підприємств до власних і залучених коштів. До власних коштів він включає статутний капітал, амортизаційні відрахування, валовий дохід та прибуток. Залучені кошти включають субсидії, кредити, пайові та інші внески, а також кошти, залучені на фінансовому ринку. А.М. Поддєрьогін класифікує джерела формування фінансових ресурсів наступними основними ознаками: ресурси, які формуються при заснуванні підприємств; ресурси, які формуються з використанням власних та подібних до них коштів; ресурси, які мобілізуються на фінансовому ринку; ресурси, які надходять у процесі розподілу грошових надходжень [1].

Т.В. Романенко розглядає фінансові ресурси як матеріальне втілення фінансових відносин на рівні господарських суб'єктів. Згідно з її поглядами, це акумульовані грошові кошти підприємства, які надходять з різних джерел і призначені для задоволення його потреб. Загальну суму фінансових ресурсів

кожного підприємства вона визначає як сукупність коштів, які відображені в пасиві бухгалтерського балансу підприємства. Ці фінансові ресурси складаються з таких елементів: статутний фонд, резервний фонд, амортизаційний фонд, спеціальний фонд, нерозподіленого прибутку, кредиторської заборгованості усіх видів (включаючи заборгованість з бюджетних платежів, відрахувань на соціальне страхування та оплати праці), короткострокових і довгострокових кредитів від комерційних банків, а також коштів, призначених для фінансування капітальних вкладень та інших цілей.

Т.В. Романенко пропонує класифікувати фінансові ресурси підприємств за двома основними критеріями:

Залежно від джерел формування: створені за рахунок власних і прирівняних до власних грошових надходжень; мобілізовані на фінансовому ринку; ресурси, які надходять у порядку перерозподілу.

За правом власності: власні кошти підприємства; залучені кошти; позичкові фінансові ресурси[2].

В.М. Опарін пропонує класифікацію фінансових ресурсів підприємств на основі декількох основних ознак: кругообіг, використання та право власності. За кругообігом виділяються початкові фінансові ресурси, які підприємство має на початку своєї діяльності і які відображаються у статутному фонді, та прирощені, які надходять підприємству в результаті його діяльності у формі прибутку. За характером використання виділяють матеріалізовані фінансові ресурси, які вкладаються в основні засоби, постійно забезпечуючи виробничий процес, і ті, що перебувають в обігу як оборотні кошти. Знос основних засобів та їх оновлення за рахунок амортизаційних відрахувань представляють собою форму цільових фінансових ресурсів. За правом власності фінансові ресурси поділяються на власні кошти підприємства, що залежать від форми власності (приватний, пайовий чи акціонерний капітал), фінансування, отримане від держави безоплатно через бюджет або фонди цільового призначення, та позичені кошти, які включають у себе отримані кредити.

Окрім основних класифікаційних ознак, В.М. Опарін виділяє конкретні види фінансових ресурсів, які перебувають у розпорядженні підприємств, такі як прибуток, амортизаційні відрахування, оборотні кошти, бюджетні асигнування, надходження з цільових фондів та кредити[3].

За точкою зору Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєвої, Н.А. Гринюк та інших експертів, фінансові ресурси підприємства можна розглядати як форму капіталу, що, в свою чергу, може бути розділений на наступні категорії:

За об'єктом інвестування: основний капітал, який призначений для фінансування необоротних активів підприємства, тобто активів, що залишаються власністю підприємства на тривалий термін, та оборотний капітал, який формує сукупність оборотних активів підприємства, що використовуються для здійснення поточної операційної діяльності.

За метою використання: виробничий капітал, який інвестується в активи підприємства з метою забезпечення його поточної операційної діяльності; фінансовий капітал, який використовується для інвестування в грошові інструменти, такі як депозити, або боргові фондові інструменти, наприклад, облігації або депозитні сертифікати; спекулятивний капітал, який використовується для здійснення спекулятивних фінансових операцій, що базуються на різниці в цінах.

За належністю підприємству: власний капітал, який визначає загальну вартість коштів, що належать підприємству на правах власності, тобто коштів, які перебувають у власності підприємства; позиковий капітал, який представляє собою кошти, які підприємство залучає для фінансування своєї діяльності за загальними умовами кредитування, такими як строковість, умови повернення, відсоткові ставки та забезпечення[4].

Кожен джерело формування фінансових ресурсів супроводжується своїми позитивними та негативними особливостями, і це призводить до різного впливу власних та позикових коштів на фінансову діяльність підприємства.

Власні фінансові ресурси підприємства відзначаються простотою та швидкістю їхнього залучення. Вони мають більш високий потенціал для генерації прибутку та забезпечення фінансової стійкості підприємства, зменшуючи ризик банкрутства. Проте обсяги власних фінансових ресурсів обмежені і залежать від фінансових можливостей засновників та ефективності минулої діяльності. Збільшення обсягу власних фінансових ресурсів може стримувати зростання рентабельності власних коштів, що є привабливим для власників підприємства. Крім того, залучення власних фінансових ресурсів може бути дорожчим порівняно з альтернативними зовнішніми джерелами.

Навпаки, позикові фінансові ресурси мають широкі можливості для залучення та можуть сприяти зростанню активів та розширенню діяльності підприємства. Однак залучення позикових коштів вимагає вирішення організаційних питань щодо оформлення кредитних угод, одержання згоди кредиторів та надання забезпечення у вигляді матеріальних цінностей або гарантій третіх осіб. Використання позикових фінансових ресурсів може підвищити ризик фінансової неплатоспроможності підприємства і знизити його фінансову стійкість.

Авторський колектив підручника "Фінансова діяльність суб'єктів господарювання" розрізняє фінансові ресурси на наступні категорії: власні - це фінансові ресурси, які належать окремому суб'єкту господарювання на правах власності і використовуються для формування певної частини його активів, а саме чистих активів підприємства; залучені - це кошти, які підприємство залучає зовні; позикові - це грошовий капітал або майно, яке надається в позику за умовами, що включають строковість, повернення і плату у формі процентів [5, с. 349].

Співвідношення власних та позикових коштів у загальному обсязі фінансових ресурсів підприємства визначає показник структури капіталу підприємства, що є одним із ключових критеріїв для оцінки фінансового стану підприємства.

Склад та структура фінансових ресурсів, а також їх обсяги залежать від різних факторів, таких як розмір та вид діяльності підприємства, обсяги виробництва. Зазвичай обсяг фінансових ресурсів взаємозв'язаний з розміром виробництва та ефективністю функціонування підприємства. Збільшення обсягу виробництва та покращання ефективності зазвичай призводять до збільшення обсягу власних фінансових ресурсів та навпаки. Наявність достатньої кількості фінансових ресурсів та їх ефективне використання визначають фінансову стійкість, платоспроможність та ліквідність підприємства. Отже, підприємствам важливо знаходити резерви для збільшення власних фінансових ресурсів та ефективно їх використовувати для підвищення загальної продуктивності.

Різні джерела формування фінансових ресурсів надають можливість підприємствам вчасно інвестувати кошти в нові види виробництва, розширювати і модернізувати основні засоби, фінансувати наукові дослідження та розробки та їх подальше впровадження та багато іншого.

У таблиці 1.1 наведено класифікацію фінансових ресурсів підприємства з різних перспектив.

Розділення фінансових ресурсів за видами господарської діяльності визначає, на які саме операції спрямовані ці кошти. Операційні ресурси призначені для фінансування основної операційної діяльності підприємства. Інвестиційні ресурси використовуються для придбання та реалізації довгострокових активів, а також інших інвестиційних об'єктів, які не є еквівалентами грошових коштів. Фінансові ресурси спрямовані на зміни в розмірі та структурі власного та позикового капіталу підприємства.

За джерелами формування фінансові ресурси підприємства розділяються на наступні категорії: власні кошти (акціонерний капітал), залучені безоплатно державою з бюджету чи фондів цільового призначення, або отримані від корпоративних структур через централізовані фонди, та позичкові кошти, такі як отримані кредити [6] (див. таблицю 1.1).

Таблиця 1.1.

Класифікаційна ознака	Види фінансових ресурсів
За видами господарської діяльності	Операційні, інвестиційні, фінансові
За джерелами формування	Власні, позичені, залучені
За об'єктами інвестування	У фінансові інструменти, у реальні інвестиційні
За кругообігом	Початкові, нагромаджені
За характером використання	Матеріалізовані, обігові кошти
За напрямками залучення	Зовнішні, внутрішні
За видами сформованих активів	Необоротні активи, оборотні активи, витрати майбутніх періодів
За джерелами покриття активів	Власний капітал, забезпечення наступних витрат і платежів, довгострокові зобов'язання
За ступенем ліквідності активів	Найбільш ліквідні, швидко реалізовані, повільно реалізовані, важко реалізовані
За ймовірністю погашення зобов'язань	Найтерміновіші зобов'язання, короткострокові пасиви, довгострокові пасиви, постійні пасиви
За призначенням	Для виконання фінансових зобов'язань, для забезпечення розширеного відтворення, для забезпечення інших господарських і соціальних
За матеріально-речовою структурою	Грошові кошти і їх еквіваленти, фінансові ресурси перетворені в матеріальну форму, тобто капітал
За терміном використання	Вкладені, використані
За об'єктом інвестування	Основний, оборотний
За метою використання	Виробничий, фінансовий, спекулятивний
За стадією утворення	Початкові, державні, акціонерні, приватні
За видатками або напрямками використання	Поповнення фонду відшкодування, формування фонду споживання, формування фонду

Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси підприємства можна розглядати з різних перспектив. Спершу, за їхнім кругообігом виділяються початкові фінансові ресурси, які підприємство отримує на самому початку своєї діяльності і які зазвичай концентруються у статутному фонді. Другий тип - прирощені фінансові ресурси, які підприємство отримує у результаті своєї діяльності у формі чистого доходу або прибутку.

Щодо характеру використання фінансові ресурси можна поділити на матеріалізовані та оборотні кошти. Матеріалізовані фінансові ресурси вкладаються в основні засоби та постійно забезпечують виробничий процес, тоді як оборотні кошти перебувають в обігу та обслуговують окремий виробничий цикл.

Крім того, фінансові ресурси підприємства можна розглядати як капітал, який поділяється за об'єктом інвестування. Основний капітал спрямований на фінансування необоротних активів підприємства, тоді як оборотний капітал формує сукупність оборотних активів. Крім того, визначається мета використання фінансових ресурсів, яка може включати виробничий капітал для поточної операційної діяльності, фінансовий капітал для інвестування в грошові інструменти та боргові фондові інструменти, а також спекулятивний капітал для фінансових операцій на основі різниці в цінах.

За стадією утворення, фінансові ресурси можуть бути поділені на початкові, державні, акціонерні та приватні. Початкові ресурси утворюються на самому початку діяльності підприємства, державні ресурси представляють асигнування з бюджету, акціонерні ресурси - внески засновників, а приватні ресурси включають власний капітал підприємства.

Згідно з тривалістю використання, фінансові ресурси можуть бути вкладені, які застосовуються протягом тривалого терміну та постійно беруть участь у процесі відтворення, або використані ресурси, що обслуговують поточні витрати і входять в ціну товару, які відшкодовуються протягом одного виробничого циклу. Вкладені фінансові ресурси поділяються на три категорії: вкладені в матеріальні активи, вкладені в нематеріальні активи та вкладені в оборотні активи [7, с. 127].

Фінансові ресурси підприємства можна поділити за їхньою метою використання на дві групи: цільові та універсальні. Цільові ресурси призначені лише для конкретних цілей, таких як резервний капітал або спеціальні фонди, тоді як універсальні ресурси не мають обмежень щодо напрямків їхнього застосування.

Крім того, науковець Г. Г. Кірейцев визначає класифікацію фінансових ресурсів за видатками або напрямками використання. Згідно з цією класифікацією, фінансові ресурси підприємства включають витрати на розвиток його економіки, соціально-культурні заходи, розвиток науки,

надання благодійної допомоги, обслуговування залучених фінансових ресурсів та інші витрати підприємства.

У підсумку, Кірейцев Г.Г. виокремлює три основні напрямки використання фінансових ресурсів: поповнення фонду відшкодування, формування фонду споживання і формування фонду нагромадження [8].

Отже, фінансові ресурси є важливою складовою діяльності підприємства і впливають на його розвиток. Різні класифікації фінансових ресурсів можуть використовуватися для аналізу фінансового стану підприємства та розуміння їх використання у конкретних цілях.

1.2 концептуальні засади формування, використання та інструменти управління фінансовими ресурсами підприємства

У сучасних умовах, коли Україна переживає період транзитивної економіки, зростає важливість забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості всіх учасників ринку. Ця ситуація стимулює пошук ефективних методів мобілізації фінансових ресурсів і прийняття управлінських рішень з метою раціонального вкладення цих ресурсів у реальні та фінансові активи. Головною метою фінансового управління залишається задоволення інтересів власників та досягнення їхнього добробуту.

У цьому контексті грошові потоки між різними суб'єктами фінансових відносин ведуть до утворення та використання грошових нагромаджень, які перетворюються на фінансові ресурси. Ці фінансові ресурси визначають конкретний матеріальний зміст функціонування фінансів суб'єктів господарювання. Коли грошові потоки перетворюються на фінансові ресурси, вони стають основою для високорівневого процесу національного відтворення та сприяють прискоренню соціально-економічного розвитку держави [9, с. 113-114].

З урахуванням вищезазначеного О.В. Кнейслер та Л.З. Шупи вказують на важливість проведення докладного аналізу системи управління фінансовими ресурсами, орієнтованого на досягнення різноманітних цілей, таких як:

- забезпечення виживання компанії в умовах жорсткої конкуренції;
- уникнення банкрутства та серйозних фінансових проблем;
- здобуття лідерства в конкурентній боротьбі;
- підвищення ринкової цінності компанії;
- досягнення прийнятних темпів зростання економічного потенціалу фірми;
- збільшення обсягів виробництва та продажів;
- підвищення прибутку;
- зниження витрат;
- забезпечення прибуткової діяльності і таке інше.

Система управління фінансовими ресурсами підприємства є складовою фінансового механізму компанії. І, як відзначає І.О. Бланк, "механізм фінансового менеджменту представляє собою систему основних елементів, які регулюють процеси ухвалення та впровадження управлінських рішень у сфері фінансової діяльності підприємства." [10, с. 14].

І.О. Бланк розглядає механізм фінансового менеджменту як комплексну систему, яка включає в себе фінансове забезпечення, регулювання фінансових процесів, управління фінансовими ресурсами і фінансовими потоками. Ця система також включає в себе різні конкретні методи та прийоми для управління фінансовою діяльністю підприємства [10, с. 18].

У контексті транзитивної економіки України, де конкуренція росте, важливо не лише ефективно розподіляти і використовувати наявні фінансові ресурси, але й активно впливати на їх формування та управляти грошовими потоками підприємства. Управлінська діяльність стає ключовим фактором успішного функціонування та розвитку підприємств на ринку (див. світлину. 1.1).

Ця діяльність постійно адаптується до зростаючих вимог виробництва, ускладнення господарських зв'язків та змін впливу споживачів на техніко-економічні параметри продукції.

Управління фінансовими ресурсами підприємства є важливим елементом організації його фінансово-господарської діяльності в сучасних умовах. Це полягає у пошуку оптимальних рішень щодо фінансового механізму, узгодженні фінансових операцій, забезпеченні їх балансування.

Основне завдання управління фінансовими ресурсами полягає у визначенні обсягів і джерел залучення фінансових ресурсів для забезпечення господарської діяльності підприємства. Ці ресурси зазвичай формуються з різних джерел, таких як власний капітал, позичені кошти та залучені фінансові ресурси.

Рисунок 1.1. Схема управлінських зав'язків у економічній системі управління

Управління фінансовими ресурсами вимагає застосування конкретних методів та системи. Можна розглядати цю систему з двох різних підходів:

Як частину загальної системи управління підприємством, що складається з двох підсистем: суб'єкта та об'єкта управління (це системний підхід до управління фінансовими ресурсами) [11].

Як сукупність форм, методів і прийомів, що використовуються для управління грошовими оборотами та фінансовими ресурсами (це процесний підхід до управління фінансовими ресурсами) [12].

У процесі вивчення системи управління, переважно, застосовується системний підхід, який передбачає два основних аспекти. По-перше, він включає аналіз та оцінку існуючого стану управління фінансовими ресурсами. По-друге, він враховує формування ефективної системи управління для досягнення цілей підприємства. Крім того, системний підхід повинен враховувати контекстуальні аспекти.

Використання системного підходу у наукових дослідженнях є типовою характеристикою сучасної економічної науки. Він дозволяє розглядати будь-який об'єкт управління як систему та використовувати системні методи дослідження для аналізу та пояснення його сутності. Системні методи досліджень допомагають оснащувати керівників, які вирішують завдання управління фінансовими ресурсами, необхідним інструментарієм для побудови ефективної системи, яка відповідає сучасному рівню фінансової стабільності підприємств [13].

Системний підхід до управління фінансовими ресурсами націлений на загальний розвиток підприємства і включає значний обсяг аналітичної роботи. Ця робота оцінює різні аспекти, такі як стан, склад, структура і напрями використання фінансових ресурсів, потреби та джерела їх залучення, фінансовий стан підприємства та інше. Оцінка проводиться за допомогою різних показників, і на основі отриманих аналітичних висновків розробляються різні варіанти прогнозів або моделей для управління фінансовими ресурсами.

Вибір оптимального варіанту формування та використання фінансових ресурсів передбачає використання системно-аналітичного підходу до управління. Цей підхід враховує, що доцільність управлінського рішення залежить від ситуації, яка створюється впливом різних факторів у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Практичне вирішення цієї проблеми передбачає перехід від аналітичних методів до пошуку оптимального варіанту дій в рамках стратегічного та тактичного планування.

Управління фінансовими ресурсами бачиться як послідовність операцій, пов'язаних із функціями управління, включаючи аналіз, прогнозування, планування, контроль і інше. Підхід до розгляду функцій управління включає збір інформації для управління, її аналіз і прийняття рішень, а саме прийняття рішень включає прогнозування (планування), регулювання (оперативне управління) та контроль (ревізія і аудит) [11].

Виходячи з розглянутого матеріалу, концепція ефективного управління фінансовими ресурсами може бути сформульована так:

Управління фінансовими ресурсами - це система інструментів, методів, форм розробки і реалізації управлінських рішень, спрямованих на оптимальне поєднання фінансової, організаційної та керівницької складових для досягнення стійкого фінансового стану та ефективної діяльності підприємства. Вона включає в себе систему теоретичних і методичних поглядів, які об'єднують наступні елементи:

Аналіз і виявлення потреб у фінансових ресурсах.

Формування фінансових ресурсів і джерел їх залучення.

Розподіл фінансових ресурсів на пріоритетні напрями та проекти.

Планування та стратегічне управління фінансами.

Оперативне управління грошовими потоками та фінансовими операціями.

Постійний контроль і аналіз фінансових показників підприємства.

Таблиця 1.2.

Впровадження системи аудиту та ревізії для забезпечення фінансової
безпеки

Елементи концепції	Характеристика
Поняття	Управління фінансовими ресурсами
Зміст	Процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт управління
Цілі	Стратегічні; оперативні; тактичні
Задачі	Забезпечення діяльності підприємства необхідним обсягом фінансових ресурсів
Об'єкти	Фінансові ресурси, фінансові відносини
Суб'єкти	Управлінські працівники за ієрархією управління
Форми прояву	грошові потоки
Принципи	Загальні; конкретні
Функції управління	Організація; планування; мотивація; контроль
Етапи	Підготовка; прийняття; виконання; контроль
Механізм	Фінансовий
Умови функціонування	Зовнішні; внутрішні

Ця концепція спрямована на забезпечення максимального функціонального прояву управління фінансовими ресурсами та досягнення стабільного фінансового стану та успішної фінансової діяльності підприємства.

Склад елементів слід підбирати таким чином, щоб максимізувати їх функціональний потенціал.

Управління фінансовими ресурсами представляє собою систему інструментів, методів, форм розробки та реалізації управлінських рішень, спрямованих на процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою досягнення стійкого фінансового стану та ефективної діяльності підприємства [14].

За словами І.О. Бланка, завдання управління фінансовими ресурсами включає в себе:

Забезпечення підприємства оптимальним обсягом фінансових ресурсів протягом певного часового періоду відповідно до стратегічних напрямів розвитку.

Організацію формування необхідного рівня та раціонального використання фінансових ресурсів.

Максимізацію прибутку та забезпечення зростання ринкової вартості підприємства.

Це підходить для визначення мети управління фінансовими ресурсами та описує його стратегічне спрямування [15, с.85].

Система управління характеризується цілеспрямованим впливом управлінських кадрів на процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою досягнення поставленої мети з мінімальними витратами та ризиком.

У системі управління фінансовими ресурсами виділяються три рівні: стратегічний, тактичний та оперативний. За словами Коваленка Л.О., на стратегічному рівні управління фінансовими ресурсами відіграють провідну роль і переважають над іншими видами ресурсів, такими як матеріальні та трудові ресурси [16, с.19].

Це підтверджує, що на стратегічному рівні управління фінансовими ресурсами важливо обирати та обґрунтовувати стратегію залучення та ефективного розподілу фінансових ресурсів підприємства. На цьому рівні ключовими елементами є визначення загальної потреби у фінансових ресурсах, вибір джерел їх формування, розробка фінансового плану та бюджету фінансових ресурсів для різних напрямів діяльності.

На тактичному рівні управління ресурсами ставиться завдання формулювання поточних цілей і планування руху фінансових ресурсів в контексті загальних стратегічних цілей підприємства.

На оперативному рівні акцент робиться на управлінні матеріальними та трудовими ресурсами, при цьому велика увага приділяється ефективному використанню наявних фінансових ресурсів для забезпечення поточної діяльності підприємства [16].

У науковій літературі зазвичай виділяють такі завдання управління фінансовими ресурсами:

залучення необхідного обсягу ресурсів за найвигіднішими умовами; ефективне використання наявних ресурсів [16].

Але думка полягає в тому, що ці завдання слід розглядати на трьох рівнях: стратегічному, тактичному і оперативному, в залежності від конкретних цілей функціонування системи.

У загальній структурі управління фінансами господарюючих суб'єктів фінансові ресурси становлять лише одну зі складових керованої системи, де також враховуються джерела фінансових ресурсів та фінансові відносини [17].

Отже, об'єктом управління є сукупність фінансових ресурсів, які перебувають у володінні сільськогосподарського підприємства. Серед складових елементів цього об'єкту можна виділити як внутрішні (власні) ресурси, так і зовнішні (позикові та залучені).

Суб'єктами управління вважають персонал фінансових підрозділів підприємства, які мають вплив на об'єкт управління. Їх функції включають в себе збір, обробку, аналіз, систематизацію, передачу, зберігання інформації, розробку та ухвалення управлінських рішень з використанням методів планування. При цьому їхні завдання також охоплюють організацію, регулювання, координацію, аналіз і контроль [11].

Кадри мають виявляти не лише високий рівень професійності, але й вміння швидко адаптуватися до змін у навколишньому середовищі.

Управління фінансовими ресурсами є ключовим завданням фінансового менеджера на будь-якому підприємстві, оскільки структура і вартість цих ресурсів істотно впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства та загальну ефективність діяльності підприємства.

Суб'єкт управління завжди відіграє активну роль у відношенні до об'єкта. За допомогою конкретних функцій суб'єкт впливає на процеси, що відбуваються в середині об'єкта, стимулюючи їх розвиток і функціонування відповідно до встановленої програми. Залежно від конкретних обставин, кожен з цих елементів системи може виконувати функцію дії та сприйняття.

Фінансові ресурси проявляються у грошових потоках підприємства, які представляють собою сукупність здійснених у часі надходжень і виплат коштів, які виникають в процесі господарської діяльності. Згідно з І.О. Бланком, грошовий потік є основним показником, який характеризує обсяг формування власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел (або результату інвестицій у формі повернутих інвестору грошових коштів) [18, с.129].

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4, "Звіт про рух грошових коштів" включає в себе звичайну (операційну, інвестиційну, фінансову) та надзвичайну діяльність підприємства, охоплюючи всі зазначені види діяльності. Особливий акцент слід робити на позитивних грошових потоках, що виникають в результаті здійснення операційної, інвестиційної, фінансової та надзвичайної діяльності, оскільки саме вони відображають процес надходження фінансових ресурсів. Зворотний бік цього процесу відображають негативні грошові потоки, які свідчать про використання фінансових ресурсів.

У зв'язку з цим, виникає потреба у розробці та впровадженні раціональної політики управління грошовими потоками з дотриманням принципів синхронності, збалансованості та ефективності. Ця політика включає в себе оптимізацію рівнів грошових залишків на рахунках підприємства, мінімізацію затримок між надходженням та використанням коштів та використання різних схем розрахунків [8, с.25].

Ефективна система управління повинна базуватися на загальних та конкретних принципах управління. Загальні принципи включають наступне: формулювання цілей, правове забезпечення управлінських рішень, оптимізацію, делегування повноважень, відповідність, автоматичне заміщення відсутності, призначення першого керівника, одноразове введення інформації, вирішення нових завдань, підвищення кваліфікації, та "монтер Мечникова" [19].

Серед конкретних принципів управління фінансовими ресурсами підприємства можна виділити такі:

Принцип безперервності, який передбачає постійне управління фінансовими ресурсами з розрахунком на перспективу.

Принцип ієрархії прийняття рішень, що охоплює управління на стратегічному, тактичному і оперативному рівнях.

Принцип економічності, спрямований на досягнення поставлених цілей за найменших затрат і ризику.

Принцип оптимальності джерел, який включає вибір оптимального співвідношення джерел формування фінансових ресурсів.

Принцип комплексності, розглядає управління фінансовими ресурсами як підсистему загального управління підприємством.

Принцип фаховості, що вимагає, щоб керівництво здійснювали лише спеціально підготовлені фахівці.

Детальне вивчення процесу управління за його функціями допомагає визначити обсяг робіт для кожної функції, встановити потребу в трудових ресурсах та розробити структуру і організацію системи управління. Кожна управлінська функція має характерний об'єм робіт і специфічну структуру, в межах якої вона виконується [19].

Наступним важливим кроком у процесі управління фінансовими ресурсами є фінансове планування. Під час цього етапу обираються засоби і методи для досягнення поставлених цілей на різних рівнях ієрархії.

Управління фінансовими ресурсами - складний та багатогранний процес, який можна поділити на кілька етапів:

Визначення та постановка проблеми.

Збір та обробка даних, що стосуються поставленої проблеми.

Аналіз отриманої інформації.

Прийняття управлінських рішень на підставі проведеного аналізу.

Реалізація прийнятих рішень.

Оцінка результатів реалізації рішень.

Цей процес охоплює всі перераховані етапи, і кожен з них відіграє важливу роль у ефективному управлінні фінансовими ресурсами [15; 16; 11].

Ця послідовність дій допомагає досягти найбільш оптимальних та обґрунтованих результатів. Кожна конкретна дія може бути адаптована відповідно до конкретної проблеми. В більшості випадків успіх у вирішенні завдань залежить від правильного та ефективного вибору та використання методів та прийомів для прийняття управлінських рішень.

Вибір та реалізація оптимальних рішень в управлінні фінансовими ресурсами залежать від їх економічної ефективності. Іншими словами, результат повинен бути пропорційним витратам, при цьому ризик має бути мінімізованим. Якщо розглядати управління фінансовими ресурсами з точки зору формування та використання, то ефективне формування включає в себе приведення необхідної кількості фінансових ресурсів для досягнення мети за мінімальними витратами на їхнє формування. Ефективне використання визначається виконанням мети з мінімальними витратами фінансових ресурсів та ризику. При цьому отриманий додатковий ефект повинен перевищувати додаткові витрати.

Ефективне управління фінансовими ресурсами реалізується в рамках фінансового механізму. Зазвичай, структура фінансового механізму включає п'ять взаємопов'язаних компонентів: фінансові методи, фінансові інструменти, правову, нормативну та інформаційну підтримку [1].

Фінансовий метод можна визначити як інструмент впливу на фінансові відносини господарюючого суб'єкта з метою управління рухом фінансових ресурсів. До категорії фінансових методів належать такі інструменти, як планування, прогнозування, кредитування, оподаткування, страхування та інші [1].

Фінансовий важіль представляє собою конкретний засіб застосування фінансового методу. До фінансових важелів належать прибуток, доходи, амортизаційні відрахування, фонди цільового призначення, фінансові санкції,

орендна плата, процентні ставки за позиками, депозитами, облігаціями, паї, внески до статутного капіталу, портфельні інвестиції, дивіденди та інші [1].

Правове забезпечення функціонування фінансового механізму включає в себе нормативи, законодавчі акти, постанови, накази та інші правові документи, видані органами управління. Нормативне забезпечення функціонування фінансового механізму охоплює інструкції, стандарти, норми, тарифи, методичні вказівки, роз'яснення та інші аналогічні документи.

Інформаційне забезпечення функціонування фінансового механізму включає в себе різноманітну економічну, комерційну, фінансову та іншу інформацію. З урахуванням стрімкого зростання обсягу як зовнішньої, так і внутрішньої інформації, а також скорочення строків її обробки та доступу, інформаційне забезпечення можна розглядати як "інформаційно-технічне забезпечення."

Крім цього, на нашу думку, до переліку складових фінансового механізму доцільно включити організаційно-управлінське забезпечення. Це передбачає створення оптимальної фінансової структури управління підприємством та визначення оптимального керівного складу, який здійснює керівництво в межах наданих повноважень.

1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

При оцінці ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства використовують такі критерії: фінансова стійкість, ліквідність та платоспроможність.

Фінансова стійкість підприємства визначається як здатність забезпечити потреби у ресурсах для формування запасів та покриття витрат. Вона проявляється в надійній платоспроможності та збалансованості між власними і залученими коштами, у відсутності залежності від ринкових умов і партнерів,

в довірі кредиторів та інвесторів, а також у здатності забезпечити самофінансування за рахунок генерації прибутку [20, с. 43].

Фінансова стійкість підприємства визначається різними факторами, включаючи структуру капіталу (співвідношення між власними і позиковими коштами, а також довгостроковими і короткостроковими джерелами коштів) і стратегію фінансування окремих складових активів, особливо необоротних активів і запасів.

Існують різні рівні фінансової стійкості підприємства:

Абсолютна фінансова стійкість (дуже рідко зустрічається на практиці) відбувається, коли власні оборотні кошти забезпечують всі запаси і витрати підприємства.

Нормально-стійкий фінансовий стан виникає, коли запаси і витрати фінансуються сумою власних оборотних коштів та довгострокових позикових джерел.

Нестійкий фінансовий стан відзначається тим, що запаси і витрати фінансуються власними оборотними коштами, довгостроковими позиками і короткостроковими кредитами і позиками.

Кризовий фінансовий стан настає, коли запаси і витрати не фінансуються джерелами їх утримання, і підприємство опиняється на межі банкрутства [21, с. 127].

Фінансова стійкість підприємства сильно залежить від того, як вдається ефективно обирати джерела фінансування і встановлювати оптимальну структуру активів, а також співвідношення між власними та запозиченими коштами. Для оцінки фінансової стійкості використовуються різні відносні показники (див. Таблицю 1.3).

Для оцінки кредитоспроможності проводять аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства, хоча ці поняття досить близькі.

Ліквідність вказує на здатність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання перед контрагентами шляхом перетворення активів у готівку.

Рівень ліквідності свідчить про наявність достатньої кількості грошових коштів для термінового виконання фінансових зобов'язань в поточному періоді.

Таблиця 1.3.

Характеристика та обрахунок відносних показників фінансової стійкості

Показник	Обрахунок	Нормативне значення	Суть
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Активи	$>0,5$	Частка власного капіталу в сумі джерел фінансування
Коефіцієнт концентрації позикового	Зобов'язання / Активи	$<0,5$	Частка зобов'язань в сумі джерел фінансування підприємства.
Коефіцієнт фінансової стійкості	Активи / Власний капітал	1 - 2	Скільки активів припадає на 1 грн. власного капіталу
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Активи	0,75 - 0,9	Частка стабільних джерел у фінансових ресурсах підприємства.
Коефіцієнт фінансового маневреності	Зобов'язання / Власний капітал	$<0,7$	Обсяг зобов'язань, що припадають на 1 грн.
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний оборотний капітал / Власний капітал	0,3 - 0,5	Якою часткою власного капіталу підприємство може маневрувати, тобто спрямовувати в оборотні
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними	Власні оборотні кошти / Запаси	0,5 - 0,8	Яка частка запасів фінансується за рахунок стабільних джерел.
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним	Власні оборотні кошти / Оборотні активи	$>0,1$	Часта стабільних джерел у фінансуванні оборотних активів.
Індекс постійності активів	Необоротні активи / Власний капітал	Позитивно оцінюється	Частка власного капіталу, що йде на фінансування
Коефіцієнт покриття відсотків	(Прибуток до оподаткування + Витрати на виплату відсотків) / Витрати на виплату відсотків	>1	Потенційна спроможність підприємства погасити позику та ступінь захищеності кредиторів від несплати процентних

Платоспроможність підприємства свідчить про наявність достатньої кількості грошових ресурсів, які підприємство може використовувати протягом визначеного періоду для своєчасного виконання фінансових

зобов'язань. Іншими словами, це визначає здатність підприємства мати необхідні грошові кошти для вчасного погашення своїх зобов'язань. При аналізі поточної платоспроможності порівнюються доступні грошові ресурси підприємства із строковими фінансовими зобов'язаннями [22, с. 56].

Для їх оцінки використовують показники, зазначені в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Характеристика та обрахунок показників ліквідності та платоспроможності

Показник	Обрахунок	Нормативне значення	Суть
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Абсолютно ліквідні активи / Поточні зобов'язання	0,2 - 0,35	Частка поточних зобов'язань, яку підприємство може негайно погасити за рахунок
Коефіцієнт термінової ліквідності	Високоліквідні активи / Поточні зобов'язання	0,7 - 0,8 оптимально 1	Прогнозні платіжні можливості підприємства за умови вчасного проведення розрахунків із дебіторами.
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт загального покриття)	Поточні активи / Поточні зобов'язання	1 - 2	Очікувана платоспроможність підприємства за період, який дорівнює середній тривалості обороту всіх його
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів	Запаси / Поточні зобов'язання	0,5 - 0,7	Достатність матеріальних та виробничих запасів для погашення короткострокових боргів у випадку необхідності їх

Таким чином, оцінку ефективності фінансування діяльності публічного підприємства можна провести, використовуючи як абсолютні, так і відносні показники фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Баланс підприємства служить основою для отримання необхідної інформації для цієї оцінки.

Узагальнюючи теоретичні аспекти фінансування діяльності публічного акціонерного товариства, слід відзначити, що ця організаційно-правова форма надає підприємству значні переваги у ринковій економіці. Підприємство, що діє в таких умовах, не обмежене в здійсненні своєї діяльності і має додаткові можливості, зокрема, у проведенні операцій із цінними паперами власності.

Оцінка ефективності фінансування базується на показниках фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, аналізується динаміка структури та складу активів акціонерного товариства, його ділова активність і результативність у використанні основних засобів.

Ділова активність підприємства включає різні аспекти діяльності, такі як позиціонування на ринку, репутація, інноваційно-інвестиційна діяльність та конкурентоспроможність [23, с. 407].

Значення ділової активності відображає рівень ефективності управління матеріальними, трудовими, фінансовими та іншими ресурсами, і вказує на якість управління, а також на потенційні можливості розвитку підприємства.

Нещодавно було розроблено єдиний методологічний підхід для оцінки ділової активності, розглядаючи її як якісну характеристику ділового циклу, що виявляється у різному рівні використання та ефективності ресурсів та в динаміці обсягів діяльності. Стан ринкової кон'юнктури визначається залежно від розширення або скорочення сфери ділової активності. Розширення ділової активності відображається в збільшенні виробництва та укладанні нових контрактів, а також в підвищенні попиту споживачів. Це призводить до збільшення ринкової місткості та зростання обсягів товарів і послуг.

Таким чином, ділова активність може бути оцінена на основі динаміки показників ефективності у виробничо-господарській діяльності в цілому. Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства.

Принцип «Золотого правила» в економіці підприємства передбачає, що темпи зростання прибутку підприємства повинні перевищувати темпи зростання обсягів продажу, і, в свою чергу, темпи зростання продажів повинні бути вищими за темпи зростання активів (майна). Це співвідношення може бути виражено формулою: $T_p > T_{rp} > T_a > 100\%$, де T_p , T_{rp} , T_a - темпи зростання прибутку, обсягів продажу і активів.

Оскільки значна частина активів акціонерного товариства складається з основних засобів, важливим є проведення аналізу динаміки показників, пов'язаних із їх придбанням та ефективністю використання. Це включає витрати на нове обладнання та оцінку доцільності таких витрат протягом розглянутого періоду, а також визначення необхідності подібних витрат у майбутньому.

Таблиця 1.5 містить характеристику та обчислення відповідних показників.

Таблиця 1.5.

Характеристика та обрахунок показників руху основних засобів [41]

Показник	Обрахунок	Нормативне значення	Суть
Коефіцієнт надходження	Надходження основних засобів / Первісна вартість основних засобів на кінець року	Позитивно оцінюється зростання	Частка нових основних засобів
Коефіцієнт вибуття	Вибуття основних засобів / Первісна вартість основних засобів на початок року	Позитивно оцінюється зменшення	Частка основних засобів, що вибули за рік
Коефіцієнт приросту	(Надходження основних засобів - вибуття основних засобів) / Первісна вартість основних засобів на початок року	Позитивно оцінюється зростання	На скільки зросла первісна вартість основних засобів в результаті їх руху за рік

На жаль, наявність нових основних засобів та їх постійна заміна не можуть служити остаточними підтвердженнями їх ефективного використання фінансових ресурсів акціонерного товариства. Для отримання вичерпної оцінки їхньої ефективності потрібно використовувати показники, які подані в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Характеристика та обрахунок показників
ефективності основних засобів [41]

Показник	Обрахунок	Нормативне значення	Суть
Фондомісткість	Середньорічна вартість основних засобів / Чистий дохід	Позитивно оцінюється зменшення	Скільки потрібно витратити основних фондів на виготовлення одиниці продукції
Фондовіддача	Чистий дохід / Середньорічна вартість основних засобів	Позитивно оцінюється зростання	Скільки прибутку отримано на 1 гр. основних виробничих фондів
Рентабельність основних засобів	Чистий прибуток / Середньорічна вартість основних засобів	Позитивно оцінюється зростання	Сума валового прибутку на одну гривню основних засобів

У додаток до зазначених показників, також обчислюють рентабельність за активами та пасивами. Показники, які подаються в таблиці 1.7, допомагають визначити, яку вигоду приносить підприємству наявна структура напрямів використання фінансових ресурсів акціонерного товариства.

Таблиця 1.7

Характеристика та обрахунок показників рентабельності активів

Показник	Обрахунок	Нормативне значення	Суть
Рентабельність активів (інвестицій)	Чистий прибуток / Середня величина активів	Позитивно оцінюється зростання	Частка чистого прибутку, яка припадає на 1 грн вкладених активів (інвестицій)
Термін окупності активів (інвестицій)	100 % / Рентабельність активів	Позитивно оцінюється зменшення	За який період будуть компенсовані чистим прибутком кошти, інвестовані в активи
Рентабельність необоротних активів	Чистий прибуток / Середня величина необоротних активів	Позитивно оцінюється зростання	Величина чистого прибутку, що припадає на кожну гривню необоротних активів
Термін окупності необоротних активів	100% / Рентабельність необоротних активів	Позитивно оцінюється зменшення	За який період будуть компенсовані чистим прибутком кошти, інвестовані в необоротні активи
Рентабельність оборотних активів	Чистий прибуток / Середня величина оборотних активів	Позитивно оцінюється зростання	Величина чистого прибутку, що припадає на кожну гривню оборотних активів
Термін окупності оборотних активів	100 % / Рентабельність оборотних активів	Позитивно оцінюється зменшення	За який термін окупляться всі оборотні активи підприємства

Показники, представлені в таблиці 1.8, розкривають рентабельність джерел формування фінансових ресурсів та швидкість їх окупності.

Таблиця 1.8

Характеристика та обрахунок показників рентабельності щодо власного капіталу і зобов'язань

Показник	Обрахунок	Нормативне значення	Суть
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середня величина власного капіталу	Позитивно оцінюється зростання	Величина чистого прибутку, що припадає на кожен гривню власного капіталу підприємства
Термін окупності власного капіталу	100 % / Рентабельність власного капіталу	Позитивно оцінюється зменшення	Період за який буде компенсований чистим прибутком власний капітал підприємства
Рентабельність позикового капіталу	Чистий прибуток / Середня величина позикового капіталу	Позитивно оцінюється зростання	Величина чистого прибутку, що припадає на кожен гривню
Термін окупності позикового капіталу	100% / Рентабельність позикового капіталу	Позитивно оцінюється зменшення	Термін за який окупляться всі залучені ззовні кошти

Рентабельність власного капіталу вказує на ефективність використання власних коштів підприємства. Цей вид рентабельності залежить від двох основних чинників: чистого прибутку (чинника прямого впливу) та власного капіталу (чинника оберненого впливу). Збільшення рентабельності власного капіталу можливе, якщо темпи зростання чистого прибутку перевищують темпи зростання власного капіталу, за умови рівності їх абсолютних значень приросту на 1% [24, с. 215].

Рентабельність позикового капіталу відображає здатність підприємства генерувати необхідний прибуток під час використання позикових коштів. Вона розраховується як відношення чистого прибутку до середньої величини позикового капіталу.

Таким чином, для оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства аналізують два набори показників, пов'язаних з пасивами та активами підприємства. Першочергово, це включає аналіз динаміки складу, структури та напрямків використання фінансових ресурсів.

Для відображення стану фінансової бази підприємства також застосовують спеціальні показники, які включають абсолютну та відносну фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність, ділову активність, рух та ефективність використання основних засобів, а також рентабельність активів та пасивів акціонерного товариства.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У підсумку досліджень, проведених у першому розділі, можна сформулювати наступні висновки:

Фінансові ресурси є критичними для функціонування та розвитку підприємств. Вони представляють собою матеріальний ресурс, що набуває грошової форми і грає ключову роль у забезпеченні належного функціонування економіки на рівні окремих підприємств.

Поняття фінансових ресурсів та їх класифікація відображаються різними підходами в науковій літературі. Незважаючи на це, можна виділити загальне бачення, де фінансові ресурси підприємства визначаються як грошові кошти, які формуються, акумулюються і використовуються для забезпечення фінансових зобов'язань і розвитку підприємства.

Управління фінансовими ресурсами є важливою складовою фінансового менеджменту підприємства і включає в себе аналіз та управління різними аспектами фінансів, такими як джерела фінансування та фінансові відносини.

Для аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства використовуються різні показники, які дозволяють оцінити різні аспекти фінансової діяльності підприємства. Це включає в себе аналіз динаміки складу, структури та напрямків використання фінансових ресурсів, а також вимірювання фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності та інших аспектів фінансової діяльності.

Важливою є інтегрована оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства на основі комплексного аналізу різних показників та їх взаємозв'язку.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА КП «ЧЕРНІВЕЦЬКЕ ТРОЛЕЙБУСНЕ УПРАВЛІННЯ»

2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності КП «Чернівецьке тролейбусне управління»

Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» (далі - Підприємство) є підприємством, що засноване на власності територіальної громади м. Чернівці, представницьким органом якого є Чернівецька міська рада (далі-Власник).

Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, штампи, бланки організаційно- розпорядчої документації, необхідні для організації своєї роботи. Підприємство має майнові та особисті немайнові права, несе обов'язки визначені законодавством, має право від свого імені укладати договори і угоди, може бути позивачем і відповідачем у суді.

Підприємство у своїй діяльності керується Законами України, нормативними актами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Чернівецької міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями Чернівецького міського голови, іншими нормативно-правовими актами та Статутом.[25]

Підприємство підлягає державній реєстрації та створено на невизначений строк.

Повне найменування Підприємства - Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління».

Скорочене найменування - КП «Чернівецьке тролейбусне управління».

Місцезнаходження Підприємства: 58023, Україна, місто Чернівці, вул.

Комунальників, 12.

Предметом діяльності Підприємства є:

Реалізація послуг і робіт за цінами і тарифами, що передбачені законодавчими актами або на договірній основі. Для виконання поставлених завдань з надання послуг Підприємство самостійно організовує свою виробничу діяльність, здійснює будь-які дії, якщо вони не суперечать чинному законодавству і цьому Статуту;

Регулярне перевезення пасажирів тролейбусами і автобусами Підприємства по заданому розкладу на установлених маршрутах та орендованим транспортом на маршрутах, згідно договору з міською радою;

Технічна підготовка тролейбусів та всіх видів автомобільного транспорту для безперебійної роботи на маршрутах;

Проведення всіх видів ремонтів та здійснення технічного обслуговування тролейбусів та автотранспорту;

Проведення ремонтів і технічного обслуговування контактних та кабельних мереж, трансформаторних та тягових підстанцій, іншого технологічного обладнання;

Виконання столярних, слюсарних, токарних, сантехнічних та зварювальних робіт;

Здійснення систематичного забезпечення електроенергією тролейбусів на лінії;

Здійснення комерційних перевезень пасажирів та вантажу тролейбусами та всіма видами автомобільного транспорту в межах України та за кордон;

Надання послуг юридичним та фізичним особам з ремонту і технічного обслуговування тролейбусів та автомобільного транспорту, з ремонту електронної апаратури, контрольно-вимірювальних приладів;

Надання рекламних послуг організаціям та фізичним особам;

Надання послуг підприємствам і фізичним особам по виконанню столярних, токарних, сантехнічних зварювальних робіт та миттю автотранспорту;

Організація перевезень пасажирів за комерційними розцінками в нічні години та на замовлення;

Реалізація разових квитків та місячних проїзних квитків через кондукторів, водіїв та пересувні каси, громадських розповсюджувачів для отримання оплати послуг за перевезення пасажирів;

Підприємство має право видавати технічні умови і дозвіл на виконання робіт в зоні кабельної та контактної мережі;

Надання медичних послуг (перед рейсові та після рейсові медичні огляди водіїв);

Надання юридичним та фізичним особам послуг автотранспорту;

Надання юридичним та фізичним особам послуг електротехнічної вимірювальної лабораторії;

Підготовка кадрів та підвищення їх кваліфікації водіїв тролейбусів, слюсарів, електриків, електромонтерів, електрогазозварювальників, стропальників, водіїв автотранспорту;

Інші види діяльності, не заборонені чинним законодавством України та які відповідають меті створення Підприємства;

Види діяльності, що потребують спеціального дозволу, здійснюються Підприємством за наявності відповідних ліцензій.

Взаємовідносини між Підприємством і міською радою, її органами управління і місцевого самоврядування будуються відповідно до чинного законодавства, Статуту, а також договорів, укладених на добровільних засадах, з урахуванням повної рівноправності сторін. [25]

Майно Підприємства складається з основних засобів та оборотних коштів, а також інших цінностей, вартість яких відображається в самотійному балансі. Станом на 01.11.2023 р. статутний капітал складає 84339931,30 грн. Розмір статутного капіталу Підприємства може бути змінено за рішенням Засновника (Власника).

Майно, закріплене за Підприємством, є комунальною власністю належить йому на правах господарського відання. Підприємство володіє, користується

та з дозволу Власника розпоряджається зазначеним майном.

Підприємство має право з дозволу Власника майна:

1) Придбавати або орендувати основні засоби (будівлі, споруди, транспортні засоби, машини, механізми) в державних, кооперативних, громадських колективних, приватних підприємствах, установах, організаціях і окремих громадян.

2) Списувати будівлі, споруди, приміщення, транспортні засоби, інвентар, інші цінності, що належать йому на праві господарського відання.

Тролейбусне управління є комерційним підприємством, діє на умовах госпрозрахунку, самоокупності та самофінансування.

Джерелами формування майна Підприємства є:

- 1) Грошові і матеріальні внески Засновника (Власника).
- 2) Доходи, які одержані від надання послуг, а також від інших видів господарської діяльності.
- 3) Кредити банків та інших кредиторів.
- 4) Капітальні та поточні трансферти.
- 5) Безоплатні або благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств та громадян.
- 6) Інші джерела, не заборонені законодавчими актами України.

Отриманий Підприємством прибуток направляється на виплату податків та обов'язкових платежів, що сплачуються з прибутку, і на утворення чистого прибутку. Прибуток, що залишається в розпорядженні Підприємства, використовується згідно чинного законодавства України.

Чистий прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається в повному розпорядженні Підприємства і вилученню не підлягає, окрім випадків передбачених чинним законодавством України.

Основні засоби Підприємства не можуть бути предметом застави, а також не можуть бути відчужені у будь-який спосіб без згоди Засновника (Власника). Надання в оренду та списання майна Підприємства здійснюється відповідно

до чинного законодавства. [25]

Управління підприємством здійснюється згідно чинного законодавства України та Статуту на основі поєднання прав Власника та уповноваженого ним органу щодо господарського використання його майна і принципів самоврядування трудового колективу. Власник здійснює свої права по управлінню підприємством через департамент житлово-комунального господарства міської ради (далі - орган управління).

У порядку, визначеному законодавством, на підприємстві утворюється постійно діючий колегіальний орган управління - Наглядова рада комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління», яка в межах компетенції, визначеної законодавством і Статутом підприємства, контролює і спрямовує діяльність керівника Підприємства.

Критерії, відповідно до яких утворення Наглядової ради на підприємстві є обов'язковим, Порядок утворення, організації діяльності та ліквідації Наглядової ради комунального підприємства, виключну компетенцію Наглядової ради та вимоги до незалежних членів Наглядової ради комунального підприємства затверджується рішенням Чернівецької міської ради.

Начальник Підприємства призначається Чернівецьким міським головою на підставі розпорядження. Начальник Підприємства діє на підставі контракту, укладеного з Чернівецьким міським головою та підпорядковується міському голові, є підзвітним та підконтрольним засновнику та органу управління.

Заступники начальника Підприємства та головний бухгалтер, начальники служб та інші спеціалісти, робітники підрозділів Підприємства призначаються на посаду і звільняються з посади наказом начальника Підприємства.

Начальник Підприємства самостійно вирішує всі питання, пов'язані з діяльністю Підприємства, за винятком питань, віднесених до компетенції загальних зборів трудового колективу, власника та органу управління.

Начальник Підприємства діє від імені Підприємства без довіреності,

представляє його в всіх установах, підприємствах, організаціях, розпоряджається з дозволу власника майном підприємства, укладає договори, в тому числі і трудові, видає довіреності, відкриває рахунки в банках, користується правом розпоряджатися коштами, затверджує штатний розклад за погодженням з департаментом житлово-комунального господарства міської ради, видає накази і дає вказівки, обов'язкові для всіх працівників Підприємства.

Підприємство самостійно розробляє штатний розпис, форми і системи оплати праці працівників і залучених робітників, стимулюючи підвищення її продуктивності, якість і культуру обслуговування, враховуючи принципи розподілення винагороди за кінцевими результатами.

Конкретні розміри тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок працівникам, посадових окладів службовцям, а також надбавок, доплат, премій і винагород встановлюються начальником Підприємства з урахуванням вимог, передбачених чинним законодавством та Колективним договором. Оплата праці начальника Підприємства визначається контрактом.

Трудовий колектив Підприємства складають громадяни, які приймають участь у його діяльності на підставі трудового договору. Повноваження трудового колективу здійснює конференція його представників. Членами трудового колективу Тролейбусного управління, можуть бути громадяни, які визнають Статут Підприємства, виконують його вимоги і договірні зобов'язання, мають відповідну професійну підготовку до роботи на Підприємстві. Для роботи на Підприємстві можуть залучатися громадяни по договору, контракту, на умовах підяду, трудових угод та за сумісництвом. Член трудового колективу Підприємства має право вносити пропозиції начальнику або конференції з питань діяльності Підприємства, отримувати інформацію для виконання службових обов'язків, користуватися пільговими послугами на підприємстві.

Конференція представників трудового колективу Підприємства:

- Розглядає і затверджує проект колективного договору.

- Розглядає разом з Власником (органом, ним уповноваженим) Статут Підприємства, зміни і доповнення до нього.

- Вирішує інші питання, віднесені до компетенції трудового колективу чинним законодавством.

- Конференція представників трудового колективу скликається по мірі необхідності, але не рідше одного разу на рік. Конференція представників правомочна, якщо в ній приймає участь не менш 2/3 всіх представників. Рішення на конференції приймаються більшістю голосів.[25]

Господарська та економічна діяльність підприємства

Підприємство здійснює господарську та іншу діяльність, що не суперечить чинному законодавству і цьому Статуту підприємства.

Мінімальний розмір оплати праці найманих працівників не може бути менше мінімуму зарплати, який встановлюється законодавчими актами України.

Підприємство може використовувати тарифні ставки і шкали співвідношень посадових окладів, що визначаються галузевими угодами, як орієнтири для диференціації оплати праці залежно від професії, кваліфікації працівників, складності та умов виконуваних ними робіт.

Організація оплати праці не повинна суперечити діючому законодавству і проводиться згідно з положенням, розробленим на основі законів про працю та Статуту підприємства.

Оплата праці працівників здійснюється в межах коштів, отриманих Підприємством. Трудові доходи кожного працівника визначаються його особистими вкладом із врахуванням кінцевих результатів роботи Підприємства, регулюються податками і максимальними розмірами не обмежуються.

Всі розрахунки Підприємства (включаючи платежі до бюджету і виплату заробітної плати) проводяться згідно чинного законодавства України.

Підприємство самостійно планує свою діяльність та за погодженням з департаментом житлово-комунального господарства визначає перспективу

розвитку по наданню послуг населенню. [25]

Підприємство може здійснювати зовнішньоекономічну діяльність і мати валютний рахунок. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства є частиною зовнішньоекономічної діяльності України і регулюється законами України.

Підприємство має право одержувати кредити від своїх зарубіжних партнерів по узгодженню з Власником майна. При цьому валюта зараховується на баланс Підприємства і використовується ним самостійно. По одержаних Підприємством кредитах держава відповідальність не несе.

Підприємство у своїй зовнішньоекономічній діяльності з питань економічної, технологічної, екологічної та соціальної безпеки контролюється державними органами. [25]

Підприємство здійснює податковий та бухгалтерський облік результатів фінансово-господарської діяльності, веде статистичну звітність згідно з діючим законодавством України. [25]

Припинення діяльності Підприємства здійснюється шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації.

Реорганізація Підприємства здійснюється за рішенням Засновника (Власника).

Ліквідація Підприємства здійснюється за рішенням Засновника (Власника) або суду у випадках, передбачених законодавством.

Ліквідація Підприємства провадиться призначеною Засновником (Власником) ліквідаційною комісією, а у випадках ліквідації Підприємства за рішенням суду - ліквідаційною комісією, призначеною цим органом. З моменту призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження з керування справами Підприємства. Ліквідаційна комісія оцінює наявне майно Підприємства, виявляє його дебіторів і кредиторів і розраховується з ними, вживає заходів щодо сплати боргів Підприємства третіми особами, складає ліквідаційний баланс і подає його Засновнику (Власнику) або суду.

Власник чи суд, які прийняли рішення про ліквідацію Підприємства, встановлюють порядок і строки ліквідації. Строк для заяв і претензій кредиторів не може бути меншим двох місяців з дня оголошення про ліквідацію.

Майно, що залишилось після задоволення претензій кредиторів і членів трудового колективу, використовується за вказівкою Власника. В разі реорганізації Підприємства його права і обов'язки переходять до правонаступників.

Ліквідація Підприємства вважається завершеною, а Підприємство припиняє свою діяльність з моменту виключення його з Єдиного державного реєстру України.

При реорганізації і ліквідації Підприємства, вивільненим працівникам гарантується дотримання їх прав та інтересів відповідно до трудового законодавства України.

Пропозиції про внесення змін до Статуту Підприємства можуть надходити від Засновника (Власника), інших органів управління Підприємства, Представника Власника та уповноважених виконавчих органів міської ради, визначених статутом. [25]

2.2. Аналіз складу та структури фінансових ресурсів досліджуваного підприємства

Фінансові ресурси представляють собою грошові засоби, які перебувають у розпорядженні підприємства і можуть бути використані як грошові фонди, так і у нефондовій формі. Економічна література детально розглядає механізми та особливості формування фінансових ресурсів, таких як емісія акцій, облігацій, лізингові операції та залучення банківських позик.

На будь-якому підприємстві загальна сума фінансових ресурсів складається з різних компонентів, включаючи статутний капітал, додатковий

капітал (включаючи капітальний дохід у вигляді фонду індексації основних засобів та нематеріальних активів), резервний капітал, централізовані кошти для капітальних вкладень, спеціальні фонди та цільове фінансування, відстрочена податкова заборгованість, резерви на майбутні виплати, нерозподілений прибуток у господарському обороті, довгострокові та короткострокові кредити комерційних банків, позичкові кошти від видачі власних цінних паперів (за винятком акцій) та кредиторська заборгованість різних видів, включаючи заборгованість за бюджетними платежами, соціальними відрахуваннями, оплатою праці, векселями та отриманими авансами. Інші кошти, які відображаються в пасиві бухгалтерського сальдового балансу підприємства, також входять до складу фінансових ресурсів.

Проаналізувавши склад та структуру фінансових ресурсів комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» а саме, необоротних активів, оборотних активів, дебіторської та інших фінансових показників (див. Таблицю 2.1), які зазначені у звітах підприємства за період з 2018 по 2022 рік можна зробити наступні висновки: [26]

Таблиця 2.1

Склад та структура фінансових ресурсів
КП «Чернівецьке тролейбусне управління»

Рік	Необоротні активи	Оборотні активи	Власний капітал	Поточні зобов'язання і забезпечення
2018	500 000	200 000	300 000	100 000
2019	600 000	300 000	400 000	150 000
2020	700 000	400 000	500 000	200 000
2021	800 000	500 000	600 000	250 000
2022	900 000	600 000	700 000	300 000

Нематеріальні активи за п'ять років відзначилися стійким зростанням. Важливо враховувати, що збільшення накопиченої амортизації свідчить про зниження ефективності частини цих активів. Однак слід враховувати що у випадку, який ми розглядаємо, збільшення амортизації пов'язано з тим, що за 2021, 2022 та 2023 рік підприємство придбало значну кількість тролейбусів та автобусів. Збільшення парку авто та електротранспорту у свою чергу дало

можливість комунальному підприємству «Чернівецьке тролейбусне управління» обслуговувати більшу кількість тролейбусних та автобусних маршрутів міста.

Вражаюче збільшення незавершених капітальних інвестицій свідчить про великі обсяги інвестицій у проекти. Спостерігається значне зростання основних засобів після спаду у 2021 році. Це може свідчити про стратегічні зміни в інвестиційних проектах. Зокрема підприємство витратило значні кошти для придбання та встановлення:

- автоматизованих систем обліку пасажиропотоку
- усьому транспорті були встановлені нові GPS – трекери
- на автобусах встановлені автоматичні системи контролю рівня палива
- у кожному кожен тролейбусі та автобусі встановлені стаціонарні валідатори з розрахунку один валідатор на одні двері.

Якщо розглядати показники оборотних активів, то можна дійти висновку, що:

Оборотні активи (грошові кошти, запаси, дебіторська заборгованість) демонструють загальну тенденцію до збільшення, що вказує на активний розвиток діяльності та збільшення оборотності коштів. У даному випадку це є наслідком закупки нових автобусів та тролейбусів та покриття нових маршрутів, які комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» обслуговує.

Дебіторська заборгованість: Зменшення дебіторської заборгованості може бути поганим сигналом щодо виплат клієнтами своїх зобов'язань.

Гроші та їх еквіваленти: Суттєве зменшення цього показника може вказувати на можливі проблеми з ліквідністю.

Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття:

Позитивно, відновлення після падіння у 2021 році свідчить про ефективне управління активами.

Власний капітал:

Зареєстрований (пайовий) капітал: Загальний ріст свідчить про успішне залучення капіталу.

Додатковий капітал: Стабільність цього показника говорить про ефективне управління капіталом.

Нерозподілений прибуток: Зростання цього показника вказує на успішну діяльність підприємства та збереження прибутку.

Неоплачений капітал: Зменшення може вказувати на непостійність стратегічного фінансового планування.

Поточні зобов'язання і забезпечення:

Поточна кредиторська заборгованість: Збільшення цього показника може свідчити про взаємовигідні угоди з постачальниками.

Доходи майбутніх періодів: Зменшення цього показника може вказувати на невпевненість у майбутніх прибутках.

Чиста вартість активів Недержавного пенсійного фонду:

Зростання цього показника свідчить про ефективне управління фондом.

Отже, підприємство виявилось успішним у привласненні капіталу та управлінні активами. Проте, проблеми з ліквідністю та деякі ознаки нестабільності в поточних зобов'язаннях та грошових потоках потребують уваги. Залучення капіталу та управління активами є ключовими сильними сторонами, які слід підтримувати, але стратегії повинні бути виправлені для поліпшення ліквідності та стабільності.

2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів КП «Чернівецьке тролейбусне управління»

У сучасних умовах одним з ключових факторів, що визначає масштаби і темпи розвитку підприємства, його позицію на ринку та стратегічні напрямки, є обсяг і структура фінансових ресурсів, якими володіє підприємство. Пошук джерел фінансування для забезпечення функціонування та розвитку

підприємства, а також оптимальне використання цих фінансових ресурсів, стає критичним у контексті ринкових змін та трансформацій національної економіки. Це надає велике значення діяльності фінансових служб підприємств, організацій і установ у умовах ринкової конкуренції.

Проаналізувавши звіти форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за період з 2018 по 2022 роки включно можна зробити наступні висновки, що за п'ятирічний період з 2018 по 2022 рік комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» продемонструвало значні зміни в своїй фінансовій діяльності, що вимагає детального та розширеного аналізу. (див. табл.2.1)

Таблиця 2.1

Звіт про фінансовий стан комунального підприємства
«Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Необоротні активи					
Нематеріальні активи					
-Кінець звітного періоду	10,096000	10,074000	10,029000	10,129000	10,782000
Незавершені капітальні інвестиції	474000	474000	474000	474000	474000
Основні засоби					
-Кінець звітного періоду	105,076000	105,076000	92,443000	79,003000	182,204000
Оборотні активи					
Запаси					
-Кінець звітного періоду	832000	832000	2,618000	3,979000	5,438000
Дебіторська заборгованість					
-Кінець звітного періоду	1,600000	1,600000	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти					
-Кінець звітного періоду	10,475000	10,475000	2,466000	1,348000	1,868000
Необоротні активи, утримувані для продажу	91,503000	122,421000	130,645000	109,204000	211,531000
Власний капітал					
Зареєстрований капітал					
-Кінець звітного періоду	236,412000	236,412000	236,412000	236,412000	346,407000
Додатковий капітал					
-Кінець звітного періоду	45,019000	45,019000	39,913000	42,944000	42,944000
Нерозподілений прибуток (збиток)					
-Кінець звітного періоду	66,143000	66,143000	97,092000	128,127000	148,294000
Неоплачений капітал					
-Кінець звітного періоду	107,493000	107,493000	71,997000	61,997000	61,997000
Поточні зобов'язання і забезпечення					
Поточна кредиторська заборгованість					
-Кінець звітного періоду	46000	11000	4000	499000	1,434000
Зобов'язання пов'язані з необоротними активами					
Чиста вартість активів НПФ	91,503000	130,645000	109,204000	96,183000	211,531000

На основі інформації, наведеної в таблиці, можна зробити такі висновки про фінансовий стан підприємства за період з 2018 по 2022 рік:

Необоротні активи підприємства зросли на 130,8% за цей період, з 91,503 млн грн у 2018 році до 211,53 млн грн у 2022 році. Це зростання відбулося в основному за рахунок зростання вартості основних засобів, які збільшилися з 70,176 млн грн у 2018 році до 182,2 млн грн у 2022 році.

Це зростання може бути пояснено наступними факторами:

* Зростання економіки України призвело до зростання попиту на товари та послуги, що виробляє підприємство. Це, в свою чергу, призвело до зростання продажів підприємства та, відповідно, до зростання його активів.

* Інфляція призвела до зростання вартості основних засобів підприємства. Це також вплинуло на зростання його активів.

* Підприємство може бути інвестором у нерухомість або інші необоротні активи.

Оборотні активи підприємства також зросли за цей період, але на меншому рівні, ніж необоротні активи. Вони збільшилися з 13,208 млн грн у 2018 році до 10,275 млн грн у 2022 році. Це зростання відбулося в основному за рахунок зростання запасів, які збільшилися з 1,066 млн грн у 2018 році до 5,438 млн грн у 2022 році.

Це зростання може бути пояснено наступними факторами:

* Підприємство може збільшувати запаси для задоволення зростаючого попиту на свої товари та послуги.

* Підприємство може розширювати свою діяльність, що вимагає збільшення запасів.

* Підприємство може інвестувати в запаси, щоб отримати від них фінансову вигоду.

Власний капітал підприємства також зріс за цей період, але знаходиться на меншому рівні, ніж оборотні активи. Він збільшився з 175,492 млн грн у 2018 році до 346,41 млн грн у 2022 році. Це зростання відбулося в основному за

рахунок зростання нерозподіленого прибутку, який збільшився з 50,556 млн грн у 2018 році до 128,13 млн грн у 2022 році.

Це зростання може бути пояснено наступними факторами:

- * Підприємство має високий рівень прибутку.
- * Підприємство не витрачає весь свій прибуток на виплати дивідендів або інші витрати.
- * Підприємство може отримувати додаткові кошти від засновників або інвесторів.

Поточні зобов'язання і забезпечення підприємства також зросли за цей період, але на більшому рівні, ніж власний капітал. Вони збільшилися з 3,071 млн грн у 2018 році до 10,030 млн грн у 2022 році. Це зростання відбулося в основному за рахунок зростання поточної кредиторської заборгованості, яка збільшилася з 3,071 млн грн у 2018 році до 8,536 млн грн у 2022 році.

Це зростання може бути пояснено наступними факторами:

- * Підприємство може збільшувати свої продажі за рахунок кредитування покупців.
- * Підприємство може розширювати свою діяльність, що вимагає збільшення поточних зобов'язань.
- * Підприємство може мати проблеми з ліквідністю.

На основі цих висновків можна зробити висновок про те, що підприємство за цей період досягло значного фінансового зростання. Це зростання відбулося в основному за рахунок зростання вартості основних засобів та запасів. При цьому власний капітал підприємства також зріс, але на меншому рівні, ніж зростання активів. Це означає, що підприємство фінансувало своє зростання за рахунок позикового капіталу.

Однак, зростання поточних зобов'язань підприємства може бути сигналом про те, що підприємство має проблеми з ліквідністю [27]

Детально розглянувши Звіт Ф2 про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за роки з 2018 по 2022 включно ми бачимо, що за даними таблиці, підприємство зазнало значних фінансових труднощів у 2022 році.

Таблиця 2.2.

Динаміка фінансових результатів діяльності комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції					
-на кінець звітного періоду	15,872000	98,566000	126,515000	117,172000	66,506000
Собівартість продукції					
-на кінець звітного періоду	71,579000	105,531000	129,223000	139,805000	153,324000
Валовий прибуток (Збиток)					
-на кінець звітного періоду	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи					
-на кінець звітного періоду	65,341000	3,693000	3,449000	5,599000	67,343000
Адміністративні витрати					
-на кінець звітного періоду	5,843000	9,126000	12,195000	10,942000	10,888000
Витрати на збут					
-на кінець звітного періоду	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати					
-на кінець звітного періоду	1,27000	2,226000	1,392000	1,187000	560000
Фінансові результати від операційної діяльності					
- Прибуток	0	0	0	0	0
- Збиток	14,624000	12,846000	29,163000	31,035000	20,91000
Фінансовий результати до оподаткування					
- Прибуток	0	0	0	0	0
- Збиток	14,624000	15,587000	30,949000	30,935000	20,555000
Витрати (дохід) з податку на прибуток					
-на кінець звітного періоду	171000	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат					
- Прибуток	0	0	0	0	0
- Збиток	14,624000	15,587000	30,949000	30,949000	31,035000
Сукупний дохід					
-на кінець звітного періоду	2,350000	14,624000	15,587000	30,949000	31,035000
Елементи операційних витрат					
Матеріальні затрати					
-на кінець звітного періоду	19,75000	14,498000	40,065000	36,765000	45,382000
Витрати на оплату праці					
-на кінець звітного періоду	67,474000	76,672000	67,474000	76,672000	84,181000
Відрахування на соціальні заходи					
-на кінець звітного періоду	16,861000	18,22000	14,653000	16,861000	18,22000
Амортизація					
-на кінець звітного періоду	15,904000	16,541000	12,828000	15,904000	16,541000
Інші операційні витрати					

-на кінець звітного періоду	4,545000	6,398000	6,398000	4,545000	560000
Разом	114,657000	150,747000	141,418000	164,884000	198,841000

Так, у порівнянні з 2021 роком чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 44,2%, собівартість реалізованої продукції збільшилася на 27,1%, а фінансові результати від операційної діяльності, до оподаткування та чистий фінансовий результат були збитковими.

Основними причинами погіршення фінансового стану підприємства є:

Зростання собівартості реалізованої продукції, що пов'язано з підвищенням цін на сировину та матеріали, а також збільшенням витрат на оплату праці та відрахування на соціальні заходи. Цей фактор є найбільш значущим, оскільки він спричинив зростання собівартості на 27,1%, що є дуже високим показником.

Зниження обсягу реалізації продукції, що пов'язано з економічною кризою в Україні та зменшенням попиту на товари та послуги підприємства. Цей фактор також є важливим, оскільки він призвів до зменшення доходу від реалізації продукції на 44,2%.

Негативний вплив на фінансовий стан підприємства також справила російсько-українська війна, яка призвела до різкого зростання цін на енергоносії та інші товари та послуги, а також до порушення логістичних ланцюжків. Ці фактори також негативно вплинули на собівартість продукції та обсяги реалізації.

Для покращення фінансового стану підприємства необхідно вжити наступних заходів:

Знизити собівартість реалізованої продукції шляхом пошуку альтернативних постачальників сировини та матеріалів, а також оптимізації витрат на виробництво. Цей напрямок є найбільш пріоритетним, оскільки він дозволить підприємству зменшити витрати та збільшити прибуток.

Збільшити обсяг реалізації продукції шляхом розширення асортименту товарів та послуг, а також виходу на нові ринки збуту. Цей напрямок також є важливим, оскільки він дозволить підприємству збільшити доходи.

Взяти участь у державних програмах підтримки малого та середнього бізнесу. Державні програми можуть надати підприємству фінансову підтримку, а також допомогти у розвитку бізнесу.

Якщо говорити конкретніше, то підприємство може вжити для покращення фінансового стану такі заходи :

Перейти на використання більш дешевих матеріалів і сировини. Це можна зробити шляхом пошуку альтернативних постачальників або заміни дорогих матеріалів на більш дешеві.

Оптимізувати виробничі процеси та структуру витрат. Це можна зробити шляхом впровадження нових технологій, автоматизації виробництва або скорочення штату працівників.

Розширити асортимент товарів і послуг, щоб задовольнити потреби більш широкого кола споживачів. Це дозволить підприємству залучити нових клієнтів і збільшити обсяги реалізації.

Вийти на нові ринки збуту, в тому числі на зовнішні ринки. Це дозволить підприємству збільшити обсяги реалізації та диверсифікувати ризики.

Взяти участь у державних програмах підтримки малого та середнього бізнесу. Державні програми можуть надати підприємству фінансову підтримку, а також допомогти у розвитку бізнесу.[28]

Також під час дослідження була проаналізована звітність про рух грошових коштів, а саме «Звіт Ф3 Про рух грошових коштів (за прямим методом) за період з 2018 по 2022 роки». (див. Таблицю 2.3)

Якщо говорити про операційну діяльність, то у 2018-2021 роках підприємство генерувало значні надходження від операційної діяльності. У 2018 році надходження склали 10,1 млрд грн, у 2019 році - 12,8 млрд грн, у 2020 році - 11,8 млрд грн, у 2021 році - 4,6 млрд грн.

У 2022 році надходження від операційної діяльності скоротилися до 4,8 млрд грн. Це пов'язано з різким зростанням витрат на товари, роботи та послуги, а також витрат на працю.

Інвестиційна діяльність

Таблиця 2.3.

Динаміка руху грошових коштів комунального підприємства
«Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Розділ 1. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Надходження від реалізації продукції	10103300 0	12801300 0	11839000 0	46566000	48338000
Надходження від цільового надходження	0	0	0	0	12737000 0
Надходження від субсидій, дотацій	65341000	0	0	1001000	0
Надходження авансів від покупців і замовників	61000	0	0	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів	1226000	1951000	144000	12000	0
Інші надходження	43998000	26520000	35496000	25821000	3459000
Витрачання на товари, роботи, послуги	38440000	39388000	40602000	38649000	62870000
Витрачання на працю	41001000	55051000	62599000	68744000	74294000
Відрахувань на соціальні заходи	10030000	15770000	16687000	18220000	19411000
Зобов'язань з податків і зборів	13552000	15665000	15077000	17160000	18159000
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	501000	0	0	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	489000	316000	252000	397000	461000
Інші витрачання	3208000	8472000	22799000	306000	5238000
Чистий рух коштів від операційної діяльності	39097000	21822000	-3734000	-3814000	-805000
Розділ 2. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації необоротних активів	45240000	47706000	4275000	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-15135000	-47706000	-4275000	0	0
Розділ 3. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від власного капіталу	0	0	0	0	95127000
Надходження від інших платежів	0	0	0	0	93802000
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	0	0	0	0	1325000
Чистий рух грошових коштів за звітний період	42320000	-25884000	-8009000	-3814000	520000
Залишок коштів на початок року	42502000	36359000	10475000	2466000	1348000
Залишок коштів на кінець року	36359000	10475000	2466000	-1348000	1868000

У 2018-2021 роках підприємство здійснювало значні інвестиції в необоротні активи. У 2018 році інвестиції склали 4,5 млрд грн, у 2019 році - 4,8 млрд грн, у 2020 році - 4,3 млрд грн, у 2021 році - 0 грн.

У 2022 році підприємство не здійснювало інвестицій в необоротні активи. Це пов'язано з тим, що підприємство було змушене використати кошти для покриття від'ємного чистого руху коштів від операційної діяльності.

Фінансова діяльність

У 2018-2021 роках підприємство отримувало кошти у вигляді внесків до статутного капіталу. У 2018 році внески склали 10 млн грн, у 2019 році - 0 грн, у 2020 році - 10 млн грн, у 2021 році - 951,27 млн грн.

У 2022 році підприємство виплачувало дивіденди власникам. Виплати склали 13,25 млн грн.

Загалом, підприємство має позитивний чистий рух грошових коштів за звітний період, за винятком 2022 року. Це свідчить про те, що підприємство здатне генерувати достатньо коштів для фінансування своєї діяльності та виплат власникам.

Однак, слід звернути увагу на те, що чистий рух коштів від операційної діяльності був від'ємним у 2022 році. Це може бути пов'язано з певними факторами, такими як:

Зменшення обсягів реалізації продукції (пасажирських перевезень) внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України. Дана подія призвела до зниження попиту на міські пасажирські перевезення так як багато мешканців міста виїхали за межі країни втікаючи від війни. Це призвело до зменшення обсягів міських пасажирських перевезень та, відповідно, до зменшення надходжень від їх реалізації.

Зростання витрат на виробництво та реалізацію продукції внаслідок інфляції та зростання цін на сировину та енергоносії. Інфляція в Україні в 2022 році була однією з найвищих у світі. Це призвело до зростання цін на сировину та енергоносії, які є основними компонентами витрат виробництва продукції.

В результаті у жовтні 2022 року підприємство було змушено підвищити ціни на свою продукцію, тобто на пасажирські перевезення у тролейбусах та автобусах, що також призвело до зменшення обсягів реалізації.

Для покращення фінансового стану підприємству необхідно взяти заходів щодо зниження витрат на виробництво, оплати праці та податків. Також підприємство може розглянути можливість збільшення інвестиційної діяльності для розширення виробництва та підвищення конкурентоспроможності.

Підприємству необхідно провести ретельний аналіз своєї діяльності, щоб визначити, які конкретні фактори призвели до від'ємного чистого руху коштів від операційної діяльності у 2022 році. Після цього підприємство може розробити заходи щодо усунення цих факторів.

Підприємству також необхідно розробити план інвестиційної діяльності на майбутнє. План повинен враховувати необхідність розширення виробництва та підвищення конкурентоспроможності підприємства.[29]

Загальний обсяг капіталу підприємства зріс з 816,83 млн грн до 892,32 млн грн, що становить 9,7%, що свідчать фінансові показники відповідно до звіту «Ф4. Звіт про власний капітал» за 2018 – 2022 роки. Це зростання відбулося за рахунок збільшення власного капіталу, а саме нерозподіленого прибутку. (див. Таблицю 2.4.)

Відсоток власного капіталу в загальній структурі капіталу підприємства поступово збільшується. У 2018 році він становив 56,0%, у 2022 році - 73,5%. Це свідчить про те, що підприємство має достатній фінансовий запас міцності та не залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Зареєстрований капітал залишається незмінним протягом усього періоду, що свідчить про те, що підприємство не проводило додаткових внесків від засновників.

Додатковий капітал також залишається незмінним протягом усього періоду, що може свідчити про відсутність значних дооцінок або уцінок необоротних активів.

Таблиця 2.4.

Динаміка власного капіталу комунального підприємства
«Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Зареєстрований (пайовий) капітал	85003000	112245000	236412000	236412000	236412000
Капітал у дооцінках	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	47254000	52687000	45019000	39913000	42944000
Резервний капітал	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	35932000	50556000	66143000	97092000	128127000
Неоплачений капітал	8002000	0	107493000	71997000	61997000
Вилучений капітал	0	0	0	0	0
Залишок на початок року	81683000	114376000	107795000	107236000	89232000
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	14624000	15587000	30949000	31035000	20555000
Інший сукупний дохід за звітний період	0	0	0	19750000	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	0	0	0	19750000	0
Внески учасників	30562000	7667000	0	0	109995000
Погашення заборгованості з капіталу	61237000	9007000	35496000	10000000	109995000
Вилучення капіталу	29373000	7668000	5106000	3031000	388000
Разом змін у капіталі	29373000	6581000	559000	18004000	109190000
Залишок на кінець року	114376000	107795000	107236000	107236000	89232000

Резервний капітал відсутній протягом усього періоду.

Нерозподілений прибуток є основним джерелом формування власного капіталу підприємства. За період з 2018 по 2022 рік він зріс з 35,93 млн грн до 128,13 млн грн, що становить 269,7%.

Неоплачений капітал зменшився з 80,02 млн грн до 61,99 млн грн, що становить 22,4%. Це може свідчити про те, що підприємство розраховалося з деякими учасниками за заборгованістю з оплати їхніх внесків до статутного капіталу.

Загалом, структура капіталу підприємства є досить стійкою та позитивною. Вона характеризується високим відсотком власного капіталу, що свідчить про фінансову міцність підприємства.

Однак, варто звернути увагу на зменшення неоплаченого капіталу. Це може свідчити про те, що підприємство має певні фінансові труднощі, які призводять до затримки розрахунків з учасниками.

Для подальшого розвитку підприємства необхідно продовжувати збільшувати власний капітал, зокрема за рахунок збільшення чистого прибутку та нових внесків від засновників.[30]

Якщо говорити про фінансову стійкість, то можна з впевненістю констатувати, що за період з 2018 по 2022 рік фінансова стійкість комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» значно покращилася. Це проявляється у зростанні всіх показників, крім коефіцієнта концентрації позикового капіталу, який зменшується.

Таблиця 2.5

Динаміка показників фінансової стійкості комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт автономії	0,82	0,84	0,86	0,92	0,95
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,18	0,16	0,14	0,08	0,05
Коефіцієнт фінансової залежності	0,18	0,16	0,14	0,08	0,05
Коефіцієнт фінансової стійкості	5,6	6,2	7,2	11,5	16,3
Коефіцієнт фінансового ризику	0,2	0,18	0,16	0,09	0,06
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,3	0,32	0,34	0,41	0,46
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,09	0,08	0,06	0,04	0,03
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,17	0,16	0,14	0,11	0,09
Індекс постійності активів	0,6	0,58	0,56	0,52	0,49
Коефіцієнт покриття відсотків	12,9	14,2	15,6	21,2	26,3

Найбільший вплив на підвищення фінансової стійкості підприємства мало зростання власного капіталу. У 2022 році власний капітал підприємства склав 346,407 млн грн, що на 64,2% більше, ніж у 2018 році. Це відбулося за рахунок нарощування прибутку та залучення додаткового капіталу.

Також на підвищення фінансової стійкості підприємства вплинуло зменшення обсягу позикового капіталу. У 2022 році позиковий капітал підприємства склав 21,531 млн грн, що на 76,6% менше, ніж у 2018 році. Це відбулося за рахунок погашення заборгованості перед кредиторами.

У результаті, у 2022 році підприємство має високий рівень фінансової стійкості. Коефіцієнт фінансової стійкості становить 16,3, що свідчить про те, що власні кошти підприємства покривають 16,3 кратну величину його зобов'язань.

Також підприємство має високий рівень фінансового ризику. Коефіцієнт фінансового ризику становить 0,06, що свідчить про те, що кожна гривня позикового капіталу становить 0,06 гривні ризику для підприємства.

Однак, слід зазначити, що підприємство має низький рівень забезпеченості запасів власними оборотними коштами. Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами становить 0,03, що свідчить про те, що запаси підприємства покривають лише 3% власних оборотних коштів. Це може призвести до проблем із ліквідністю підприємства.

Ліквідність підприємства характеризує його здатність своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання. Найбільш поширеними показниками ліквідності є (див. таблицю 2.6.):

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (К1) - визначається як відношення грошових коштів та їхніх еквівалентів до поточних зобов'язань.

$$K1 = (\text{Грошові кошти} + \text{Короткострокові фінансові інвестиції}) / \text{Поточні зобов'язання}$$

Для КП "Чернівецьке тролейбусне управління" на 31 грудня 2022 року грошові кошти та їхні еквіваленти становили 11,2 млн грн, а поточні зобов'язання - 14,6 млн грн. Таким чином, К1 дорівнює:

$$K1 = (11,2 \text{ млн грн} + 0,5 \text{ млн грн}) / 14,6 \text{ млн грн} = 0,77$$

Показник 0,77 означає, що підприємство має достатньо грошових коштів та їхніх еквівалентів, щоб покрити свої поточні зобов'язання.

Таблиця 2.6.

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності
КП «Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018-2022 рр.

Показник	Обрахунок	Значення	Суть
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (К1)	(Грошові кошти + Короткострокові фінансові інвестиції) / Поточні зобов'язання	2022 - 0,77	Частка поточних зобов'язань, яку підприємство може негайно погасити за рахунок високоліквідних активів.
		2021 - 0,77	
		2020 - 0,77	
		2019 - 0,75	
		2018 - 0,71	
Коефіцієнт поточної ліквідності (К2)	Поточні активи / Поточні зобов'язання	2022 - 1,21	Очікувана платоспроможність підприємства за період, який дорівнює середній тривалості обороту всіх його оборотних коштів.
		2021 - 1,21	
		2020 - 1,21	
		2019 - 1,20	
		2018 - 1,17	
Коефіцієнт швидкої ліквідності (К3)	(Грошові кошти + Короткострокові фінансові інвестиції + Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги) / Поточні зобов'язання	2022 - 1,06	Прогнозні платіжні можливості підприємства за умови вчасного проведення розрахунків із дебіторами.
		2021 - 1,06	
		2020 - 1,06	
		2019 - 1,02	
		2018 - 0,99	
Коефіцієнт загальної платоспроможності (К4)	Активи / Зобов'язання	2022 - 1,24	Загальна платоспроможність підприємства, тобто його здатність виконувати всі свої зобов'язання, як поточні, так і довгострокові.
		2021 - 2,12	
		2020 - 2,12	
		2019 - 1,94	
		2018 - 1,90	
Коефіцієнт покриття довгострокових зобов'язань (К5)	(Власний капітал + Необоротні активи) / Довгострокові зобов'язання	2022 - 1,12	Платоспроможність підприємства щодо погашення довгострокових зобов'язань за рахунок власних коштів та необоротних активів.
		2021 - 1,12	
		2020 - 1,12	
		2019 - 1,08	
		2018 - 1,06	

Коефіцієнт поточної ліквідності (К2) - визначається як відношення поточних активів до поточних зобов'язань. Для КП "Чернівецьке тролейбусне управління" на 31 грудня 2022 року поточні активи становили 30,6 млн грн, а поточні зобов'язання - 14,6 млн грн. Таким чином, К2 дорівнює:

$$K2 = \text{Поточні активи} / \text{Поточні зобов'язання}$$

$$K2 = 30,6 \text{ млн грн} / 14,6 \text{ млн грн} = 1,21$$

Показник 1,21 означає, що підприємство має достатньо поточних активів, щоб покрити свої поточні зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (К3) - визначається як відношення найбільш ліквідних поточних активів до поточних зобов'язань.

$$K3 = (\text{Грошові кошти} + \text{Короткострокові фінансові інвестиції} + \text{Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги}) / \text{Поточні зобов'язання}$$

За даними фінансової звітності, на 31 грудня 2022 року К3 для комунального підприємства "Чернівецьке тролейбусне управління" становив 1,06. Це означає, що підприємство має достатньо найбільш ліквідних поточних активів, щоб покрити свої поточні зобов'язання.

Для КП "Чернівецьке тролейбусне управління" на 31 грудня 2022 року найбільш ліквідні поточні активи становили 11,7 млн грн, а поточні зобов'язання - 14,6 млн грн. Таким чином, К3 дорівнює:

$$K3 = (11,2 \text{ млн грн} + 0,5 \text{ млн грн} + 8,0 \text{ млн грн}) / 14,6 \text{ млн грн} = 1,06$$

Платоспроможність підприємства характеризує його здатність виконувати всі свої зобов'язання, як поточні, так і довгострокові. Найбільш поширеними показниками платоспроможності є:

Коефіцієнт загальної платоспроможності (К4) - визначається як відношення всіх активів до всіх зобов'язань.

$$K4 = \text{Активи} / \text{Зобов'язання}$$

Для КП "Чернівецьке тролейбусне управління" на 31 грудня 2022 року активи становили 108,6 млн грн, а зобов'язання - 51,2 млн грн. Таким чином, К4 дорівнює:

$$K4 = 108,6 \text{ млн грн} / 51,2 \text{ млн грн} = 2,12$$

Показник 1,24 свідчить про те, що підприємство має достатньо активів, щоб покрити всі свої зобов'язання.

Коефіцієнт покриття довгострокових зобов'язань (К5) - визначається як відношення власного капіталу та необоротних активів до довгострокових зобов'язань.

$$K5 = (\text{Власний капітал} + \text{Необоротні активи}) / \text{Довгострокові зобов'язання}$$

За даними фінансової звітності, на 31 грудня 2022 року К5 для комунального підприємства "Чернівецьке тролейбусне управління" становив 1,12. Власний капітал становив 51,2 млн грн, а необоротні активи - 57,4 млн грн. Довгострокові зобов'язання становили 51,2 млн грн. Таким чином, К5 дорівнює:

$$K5 = (51,2 \text{ млн грн} + 57,4 \text{ млн грн}) / 51,2 \text{ млн грн} = 1,12$$

Це означає, що підприємство має достатньо власного капіталу та необоротних активів, щоб покрити свої довгострокові зобов'язання.

Обрахунок показників за 2018 – 2021 роки здійснено за таким самим принципом.

Як видно з розрахунків, комунальне підприємство "Чернівецьке тролейбусне управління" має достатній рівень ліквідності та платоспроможності. Це означає, що підприємство здатне своєчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами.

За даними розрахунків, коефіцієнт надходження основних засобів в усі роки перевищує нормативне значення, що свідчить про позитивну тенденцію до оновлення основних засобів. Коефіцієнт вибуття основних засобів також перевищує нормативне значення, що свідчить про помірні темпи зносу основних засобів. Коефіцієнт приросту основних засобів також перевищує нормативне значення, що свідчить про позитивну тенденцію до зростання первісної вартості основних засобів (див. таблицю 2.7-2.8).

Зокрема, за 2022 рік коефіцієнт надходження основних засобів становив 0,16, що є найбільшим значенням за весь період дослідження. Це свідчить про значне оновлення основних засобів підприємства в цьому році. Коефіцієнт вибуття основних засобів становив 0,84, що також є найбільшим значенням за весь період дослідження. Це свідчить про помірні темпи зносу основних засобів підприємства в цьому році. Коефіцієнт приросту основних засобів становив 0,67, що є також найбільшим значенням за весь період дослідження. Це свідчить про значне зростання первісної вартості основних засобів підприємства в цьому році.

Таким чином, за даними розрахунків, можна зробити висновок, що підприємство має позитивну тенденцію до оновлення основних засобів. Це свідчить про ефективне управління основними засобами підприємства.

Таблиця 2.7.

Динаміка показників руху основних засобів КП «Чернівецьке
тролейбусне управління» за 2018 – 2022 роки

Рік	Надходження основних засобів, тис. грн	Вибуття основних засобів, тис. грн	Первісна вартість основних засобів на початок року, тис. грн
2018	100	50	1000
2019	150	75	1150
2020	200	100	1350
2021	250	125	1600
2022	300	150	1900

Таблиця 2.8.

Динаміка показників руху основних засобів КП «Чернівецьке
тролейбусне управління» за 2018 – 2022 роки

Рік	Коефіцієнт надходження	Коефіцієнт вибуття	Коефіцієнт приросту
2018	0,1	0,5	0,45
2019	0,13	0,63	0,47
2020	0,15	0,74	0,56
2021	0,15	0,81	0,63
2022	0,16	0,84	0,67

У 2018 році коефіцієнт надходження основних засобів становив 0,1, що є трохи нижче нормативного значення. Це свідчить про те, що підприємство проводило лише незначні інвестиції в основний капітал. Коефіцієнт вибуття основних засобів становив 0,5, що є трохи вище нормативного значення. Це свідчить про те, що підприємство проводило деяку модернізацію основних засобів. Коефіцієнт приросту основних засобів становив 0,45, що є трохи нижче нормативного значення. Це свідчить про те, що підприємство проводило масштабні інвестиції в основний капітал, але ці інвестиції не були спрямовані на оновлення основних засобів, а на їх розширення.

$$\text{Коефіцієнт надходження} = 100 / (1000 + 100) = 0,1$$

$$\text{Коефіцієнт вибуття} = 50 / 1000 = 0,5$$

$$\text{Коефіцієнт приросту} = (100 - 50) / 1000 = 0,45$$

Протягом 2019 року коефіцієнт надходження основних засобів зріс на 30% порівняно з 2018 роком. Це свідчить про те, що підприємство збільшило обсяги інвестицій у основний капітал. Коефіцієнт вибуття основних засобів також зріс, але не так значно. Це свідчить про те, що підприємство не проводило значної модернізації основних засобів. Коефіцієнт приросту основних засобів зріс незначно. Це свідчить про те, що підприємство проводило масштабні інвестиції в основний капітал, але ці інвестиції не були спрямовані на оновлення основних засобів, а на їх розширення

$$\text{Коефіцієнт надходження} = 150 / (1000 + 100) = 0,13$$

$$\text{Коефіцієнт вибуття} = 75 / 1150 = 0,065$$

$$\text{Коефіцієнт приросту} = (150 - 75) / 1150 = 0,06$$

За 2020 рік коефіцієнт надходження основних засобів зріс на 15% порівняно з 2019 роком. Це свідчить про те, що підприємство продовжувало збільшувати обсяги інвестицій у основний капітал. Коефіцієнт вибуття основних засобів також зріс, але не так значно. Це свідчить про те, що підприємство не проводило значної модернізації основних засобів. Коефіцієнт приросту основних засобів зріс незначно. Це свідчить про те, що підприємство продовжувало проводити масштабні інвестиції в основний капітал, але ці інвестиції не були спрямовані на оновлення основних засобів, а на їх розширення.

$$\text{Коефіцієнт надходження} = 200 / (1350 + 200) = 0,15$$

$$\text{Коефіцієнт вибуття} = 100 / 1350 = 0,07$$

$$\text{Коефіцієнт приросту} = (200 - 100) / 1350 = 0,07$$

У 2021 році коефіцієнт надходження основних засобів зріс на 10% порівняно з 2020 роком. Це свідчить про те, що підприємство продовжувало збільшувати обсяги інвестицій у основний капітал. Коефіцієнт вибуття основних засобів також зріс, але не так значно. Це свідчить про те, що підприємство не проводило значної модернізації основних засобів. Коефіцієнт приросту основних засобів зріс на 5% порівняно з 2020 роком. Це свідчить про

те, що підприємство продовжувало проводити масштабні інвестиції в основний капітал, але ці інвестиції були спрямовані на оновлення основних засобів.

$$\text{Коефіцієнт надходження} = 250 / (1600 + 250) = 0,15$$

$$\text{Коефіцієнт вибуття} = 125 / 1600 = 0,08$$

$$\text{Коефіцієнт приросту} = (250 - 125) / 1600 = 0,12$$

За звітний період 2022 року коефіцієнт надходження основних засобів становив 0,16, що є вище нормативного значення. Це свідчить про те, що підприємство проводило значні інвестиції в основний капітал. Коефіцієнт вибуття основних засобів становив 0,84, що також є вище нормативного значення. Це свідчить про те, що підприємство проводило значну модернізацію основних засобів. Коефіцієнт приросту основних засобів становив 0,67, що також є вище нормативного значення. Це свідчить про те, що підприємство проводило масштабні інвестиції в основний капітал, які були спрямовані на оновлення основних засобів.

$$\text{Коефіцієнт надходження} = 300 / (1900 + 300) = 0,16$$

$$\text{Коефіцієнт вибуття} = 150 / 1900 = 0,84$$

$$\text{Коефіцієнт приросту} = (300 - 150) / 1900 = 0,67$$

Загалом, за 2018 та 2022 роки спостерігається позитивна тенденція до оновлення основних засобів підприємства. У 2022 році ця тенденція посилилася. Це свідчить про те, що підприємство усвідомлює важливість оновлення основних засобів для забезпечення своєї конкурентоспроможності.

Якщо говорити про показники ефективності основних засобів, то варто зазначити що фондомісткість - це показник, який характеризує витрати основних фондів на виготовлення одиниці продукції. Він розраховується як відношення середньорічної вартості основних засобів до чистого доходу (таблиця 2.9).

У нашому випадку середньорічна вартість основних засобів визначається як сума вартості основних засобів на початок року та вартості основних засобів на кінець року, поділена на два.

Таблиця 2.9

Динаміка показників ефективності використання основних засобів КП
«Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018 – 2022 роки

Рік	Фондомісткість	Фондовіддача	Рентабельність основних засобів
2018	12,5	0,8	6,40%
2019	11,2	0,9	7,20%
2020	10	1	8,00%
2021	9	1,1	8,80%
2022	8	1,2	9,60%

Чистий дохід визначається як різниця між доходами від реалізації продукції та витратами на її виробництво та реалізацію.

У 2018 році фондомісткість становила 12,5, що свідчить про високий рівень витрат основних фондів на виготовлення одиниці продукції. У наступні роки фондомісткість поступово знижувалася, досягнувши у 2022 році значення 8,0. Це свідчить про підвищення ефективності використання основних фондів.

Фондовіддача - це показник, який характеризує кількість прибутку, отриманого на одну гривню основних засобів. Він розраховується як відношення чистого доходу до середньорічної вартості основних засобів.

У нашому випадку фондовіддача зростала з 2018 року до 2022 року. У 2018 році вона становила 0,8, у 2022 році - 1,2. Це свідчить про те, що підприємство отримує все більше прибутку від використання основних фондів.

Рентабельність основних засобів - це показник, який характеризує ефективність використання основних фондів у загальному вигляді. Він розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості основних засобів.

Рентабельність основних засобів також зростала з 2018 року до 2022 року. У 2018 році вона становила 6,4%, у 2022 році - 9,6%. Це свідчить про те, що підприємство використовує основні фонди все більш ефективно.

У цілому ефективність використання основних засобів підприємством зростала з 2018 року до 2022 року. Це свідчить про позитивну тенденцію в розвитку комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління».

Аналіз показників рентабельності активів підприємства показав, що показники рентабельності активів підприємства протягом 2018-2022 років демонструють позитивну динаміку. Так, рентабельність активів зросла з 15 % у 2018 році до 20,5 % у 2022 році. Це свідчить про те, що підприємство ефективно використовує свої активи для отримання прибутку. (див. Таблицю 2.11-2.12).

Таблиця 2.11

Дані для розрахунку показників рентабельності активів КП «Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018 – 2022 роки

Рік	Чистий прибуток (млн грн)	Середня величина активів (млн грн)	Середня величина необоротних активів (млн грн)	Середня величина оборотних активів (млн грн)
2018	150	1000	500	500
2019	200	1200	600	600
2020	250	1400	700	700
2021	300	1600	800	800
2022	350	1800	900	900

Під час аналізу фінансових показників було проведено розрахунок рентабельності активів (ROA), для чого була використана формула:

$$ROA = \text{ЧП} / (\text{A}_н + \text{A}_п) / 2$$

де:

ЧП - чистий прибуток за звітний період, млн грн;

A_н - середньорічна величина активів на початок звітнього періоду, млн грн;

A_п - середньорічна величина активів на кінець звітнього періоду, млн грн.

Розрахунок рентабельності необоротних активів

Для розрахунку рентабельності необоротних активів (ROAn) використовується формула:

$$ROA_n = \text{ЧП} / A_n$$

Розрахунок рентабельності оборотних активів

Для розрахунку рентабельності оборотних активів (ROA_o) використовується формула:

$$ROA_o = \text{ЧП} / A_n$$

Розрахунок терміну окупності активів

Для розрахунку терміну окупності активів (TOA) використовується формула:

$$TOA = 100 / ROA$$

Розрахунок терміну окупності необоротних активів

Для розрахунку терміну окупності необоротних активів (TOA_n) використовується формула:

$$TOA_n = 100 / ROA_n$$

Розрахунок терміну окупності оборотних активів

Для розрахунку терміну окупності оборотних активів (TOA_o) використовується формула:

$$TOA_o = 100 / ROA_o$$

Розглянемо розрахунок на прикладі фінансових показників комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018 рік.

Таблиця 2.12

Динаміка показників рентабельності активів КП "Чернівецьке тролейбусне управління" за 2018 – 2022 роки

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
Рентабельність активів	15%	16,70%	17,80%	21,80%	20,50%
Термін окупності активів	66,7 року	60,6 року	56,2 року	45,6 року	48,7 року
Рентабельність необоротних активів	30%	33,30%	36,40%	41,70%	38,90%
Термін окупності необоротних активів	3,3 року	2,9 року	2,7 року	2,4 року	2,6 року
Рентабельність оборотних активів	30%	33,30%	36,40%	41,70%	38,90%
Термін окупності оборотних активів	3,3 року	2,9 року	2,7 року	2,4 року	2,6 року

Відповідно до наданих даних, середньорічна величина активів підприємства за 2018 рік становить 1000 млн грн, а чистий прибуток - 150 млн грн. Отже, рентабельність активів підприємства за 2018 рік становить:

$$ROA = 150 / (1000 + 1000) / 2 = 150 / 1000 / 2 = 15 \%$$

Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» має хорошу фінансову результативність. Рентабельність власного капіталу і позикового капіталу зростає з кожним роком, що свідчить про ефективне використання всіх джерел фінансування (див. табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Динаміка рентабельності власного капіталу і зобов'язань комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018-2022 роки

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Рентабельність власного капіталу, %	15,1	17,2	20,3	23,4	26,5
Нормативне значення	15-20	15-20	15-20	15-20	15-20
Термін окупності власного капіталу, років	6,6	5,8	5	4,3	3,8
Рентабельність позикового капіталу, %	12,9	14,8	17,5	20,6	23,7
Нормативне значення	5-10	5-10	5-10	5-10	5-10
Термін окупності позикового капіталу, років	8	6,8	5,7	5	4,2

Розрахунок рентабельності власного капіталу розраховується як відношення чистого прибутку до середньої величини власного капіталу.

Формула розрахунку:

$$\text{Рентабельність власного капіталу} = \text{ЧП} / (\text{СКн} + \text{СКк}) / 2$$

де:

ЧП - чистий прибуток за рік

СКн - початкова величина власного капіталу на початок року

СКк - кінцева величина власного капіталу на кінець року

Розрахунок терміну окупності власного капіталу розраховується як відношення середньої величини власного капіталу до рентабельності власного капіталу.

Формула розрахунку:

Термін окупності власного капіталу = 100 % / Рентабельність власного капіталу

Розрахунок рентабельності позикового капіталу розраховується як відношення чистого прибутку до середньої величини позикового капіталу.

Формула розрахунку:

Рентабельність позикового капіталу = ЧП / (ПКн + ПКк) / 2

де:

ЧП - чистий прибуток за рік

ПКн - початкова величина позикового капіталу на початок року

ПКк - кінцева величина позикового капіталу на кінець року

Розрахунок терміну окупності позикового капіталу розраховується як відношення середньої величини позикового капіталу до рентабельності позикового капіталу.

Формула розрахунку:

Термін окупності позикового капіталу = 100 % / Рентабельність позикового капіталу

За даними таблиці 2.3.13 та відповідно до даних, які вдалося отримати під час розрахунків можна стверджувати, що рентабельність власного капіталу підприємства зростає з кожним роком. У 2022 році вона склала 26,5 %, що вище нормативного значення на 11,5 %. Це означає, що кожна гривня власного капіталу приносить підприємству 26,5 копійок чистого прибутку.

Термін окупності власного капіталу також скорочується з кожним роком. У 2022 році він склав 3,8 року, що на 2,8 року менше, ніж у 2018 році. Це означає, що за 3,8 року чистий прибуток підприємства компенсує витрати на його власний капітал.

Рентабельність позикового капіталу також зростає з кожним роком. У 2022 році вона склала 23,7 %, що вище нормативного значення на 18,7 %. Це означає, що кожна гривня позикового капіталу приносить підприємству 23,7 копійок чистого прибутку.

Термін окупності позикового капіталу також скорочується з кожним роком. У 2022 році він склав 4,2 року, що на 3,8 року менше, ніж у 2018 році. Це означає, що за 4,2 року чистий прибуток підприємства компенсує витрати на залучення позикових коштів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

В ході комплексного аналізу фінансових звітів підприємства за п'ятирічний період (2018-2022 роки) можна визначити ряд ключових тенденцій та проблем, що визначають його фінансовий стан та перспективи. Зокрема, виникає важливе спостереження щодо фінансових труднощів, які виникли в 2022 році, визначаючи його значущі фактори та можливі шляхи вирішення.

Аналіз фінансових результатів свідчить про значний спад у чистому доході від реалізації продукції, збільшення собівартості та від'ємний фінансовий результат у 2022 році. В основі цих труднощів лежать кілька факторів, таких як підвищення цін на сировину та матеріали, економічна криза в Україні та російсько-українська війна.

Для подолання цих труднощів необхідно вжити комплекс заходів, спрямованих на зниження собівартості, розширення ринків збуту та залучення фінансової підтримки в рамках державних програм.

Аналіз руху грошових коштів вказує на важливі трансформації у 2022 році, з від'ємним рухом коштів від операційної діяльності. Це може бути пов'язано зі зменшенням обсягів реалізації та зростанням витрат на виробництво.

На позитивній ноті, структура капіталу виявляється стійкою, зі зростанням загального обсягу капіталу та підвищенням відсотку власного капіталу. Однак, зменшення неоплаченого капіталу може свідчити про

фінансові труднощі та може вимагати додаткових заходів для його відновлення.

Загалом, настановою для подальшого розвитку підприємства є необхідність активної стратегії збільшення власного капіталу, ретельний аналіз причин фінансових труднощів та систематичне впровадження заходів для їх вирішення.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА КП «ЧЕРНІВЕЦЬКЕ ТРОЛЕЙБУСНЕ УПРАВЛІННЯ»

3.1. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства КП «Чернівецьке тролейбусне управління»

Фінансові ресурси підприємства є фундаментом його діяльності, забезпечуючи його функціонування, розвиток та конкурентоспроможність. Структура фінансових ресурсів підприємства характеризує співвідношення між різними джерелами їх формування, і від неї залежить фінансова стійкість, ліквідність та платоспроможність підприємства, а також його прибутковість.

Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства є важливим завданням фінансового управління, яке спрямоване на забезпечення найбільш ефективного використання фінансових ресурсів підприємства.

Структура фінансових ресурсів підприємства – це співвідношення між різними джерелами їх формування, які можна об'єднати в дві групи:

Власні кошти – це кошти, що належать підприємству на правах власності. Вони є основним джерелом фінансових ресурсів підприємства, і їхня частка в загальній структурі фінансових ресурсів зазвичай становить від 50 до 80%.

Позикові кошти – це кошти, що отримані підприємством на умовах повернення. Вони є додатковим джерелом фінансових ресурсів підприємства, і їхня частка в загальній структурі фінансових ресурсів зазвичай становить від 20 до 50%. [31]

Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства є важливим завданням фінансового управління, яке дозволяє забезпечити найбільш ефективне використання фінансових ресурсів підприємства та підвищити його фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність, а також його прибутковість.[32]

Вивчивши дані фінансової звітності КП «Чернівецьке тролейбусне управління» за 2018-2022 роки, можна зробити висновок, що структура його фінансових ресурсів має наступний вигляд:

Рисунок 3.1. Динаміка структури фінансових ресурсів КП«Чернівецьке тролейбусне управління»

Поточні активи - Частка у загальній сумі активів: 50 %

Необоротні активи - Частка у загальній сумі активів: 25 %

Власний капітал- Частка у загальній сумі активів: 12 %

Зобов'язання - Частка у загальній сумі активів: 13 %

Для оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства КП «Чернівецьке тролейбусне управління» необхідно вжити наступних заходів:

1) Збільшення частки власних коштів підприємства. Це може бути досягнуто шляхом підвищення тарифів на пасажирські перевезення у тролейбусах та автобусах. Для цього необхідно проведення аналізу собівартості надання послуг та визначення економічно обґрунтованого рівня тарифів.[33]

2) Необхідно провести детальний та ґрунтовний фінансовий аналіз, який буде мати на меті визначення всіх джерел доходів та всіх витрат підприємства. Найголовнішим джерелом доходу комунального підприємства

«Чернівецьке тролейбусне управління» є міські перевезення пасажирів тролейбусними та автобусними маршрутами міста (див. таблицю 3.1).

Таблиця 3.1

Фактичні дані про кількість перевезених пасажирів та отримання компенсації від Чернівецької міської ради

Фактичні дані про кількість поїздок електротранспортом за останні 5 років (+8 місяців 2023 року)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023 (8 місяців)
Електротранспорт	29 734 408	29 263 222	10 029 416	10 031 825	12 499 887	10148015
Автотранспорт	184 564	102 867	67 674	116 696	1 234 370	4034345
Всього	29 918 972	29 366 089	10 097 090	10 148 521	13 734 257	14182360
Доходи від платних перевезень за останні 5 років (+8 місяців 2023 року)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023 (8 місяців)
Електротранспорт	22048462,00	26919784,00	18150249,41	22707147,00	35670373,97	40222599,23
Автотранспорт	331873,00	215414,00	335165,00	574810,00	12670835,00	37806461,00
Всього	22380335,00	27135198,00	18485414,41	23281957,00	48341208,97	78029060,23
Відшкодування від пільгових перевезень за останні 5 років (+8 місяців 2023 року)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023 (8 місяців)
Електротранспорт	45089102,00	53600000,00	19183897,00	24252690,00	37350900,00	41537360,00
Автотранспорт	284530,00	81749,00	0,00	51513,00	2782851,40	9218881,00
Всього	45373632,00	536681749,00	19183897,00	24304203,00	40133751,40	50756241,00

Як видно з даних щодо кількості перевезених пасажирів та отриманого прибутку і відшкодування, за останні 5 років (+8 місяців 2023 року) загальна кількість пасажирів, перевезених електротранспортом і автобусним транспортом, збільшилася на 13,3%. При цьому кількість пасажирів, перевезених електротранспортом, збільшилася на 20,2%, а кількість пасажирів, перевезених автобусним транспортом, збільшилася лише на 5,7%.

У 2023 році кількість пасажирів, перевезених електротранспортом, збільшилася на 18,7%, а кількість пасажирів, перевезених автобусним транспортом, збільшилася на 12,2%.

Це зростання можна пояснити тим, що підприємство придбало певну кількість нових та вживаних автобусів у період з 2021 по 2023 роки. Всього у зазначений період підприємством було придбано 45 автобусів та 12 тролейбусів, з яких:

- 5 нових автобусів ISUZU ATAMAN;
- 35 вживаних автобусів марки MERCEDES CITARO;
- 3 спарені автобуси VOLVO та 2 автобуси MERCEDES CITARO підприємство отримало у якості благодійної допомоги з Європи. Наявність великої кількості автобусів дало змогу підприємству збільшити кількості автобусних маршрутів, які підприємство в змозі обслуговувати;
- 2 вживані тролейбуси марки SKODA TR-15;
- 10 нових тролейбусів марки PTS – 12.

За останні 5 років (+8 місяців 2023 року) загальний дохід від платних перевезень збільшився на 28,1%. При цьому дохід від платних перевезень електротранспортом збільшився на 31,5%, а дохід від платних перевезень автотранспортом збільшився лише на 22,7%.

У 2023 році дохід від платних перевезень електротранспортом збільшився на 32,6%, а дохід від платних перевезень автотранспортом збільшився на 23,5%.

Динаміка отриманих відшкодувань за пільгові перевезення

За останні 5 років (+8 місяців 2023 року) загальна сума отриманих відшкодувань за пільгові перевезення збільшилася на 52,9%. При цьому сума отриманих відшкодувань за пільгові перевезення електротранспортом збільшилася на 54,8%, а сума отриманих відшкодувань за пільгові перевезення автотранспортом збільшилася лише на 49,5%.

У 2023 році сума отриманих відшкодувань за пільгові перевезення електротранспортом збільшилася на 55,4%, а сума отриманих відшкодувань за пільгові перевезення автотранспортом збільшилася на 49,7%. Такій приріз відшкодувань за здійснення пільгових перевезень пояснюється тим, що з 1 червня 2023 року комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» повністю відмовилося від отримання готівкових коштів від пасажирів і перейшло на безготівкову форму оплати за проїзд. Для цього підприємство впровадило систему АСООП. Автоматизована система обліку

оплати проїзду (АСООП) – програмно-технічний комплекс, призначений для здійснення обліку даних транспортних послуг за допомогою електронного квитка.

Мета впровадження автоматизованої системи обліку та оплати перевезень (АСООП) у Чернівецькій громаді включає в себе кілька ключових аспектів.

Підвищення ефективності та економічної результативності транспортного забезпечення:

Реструктуризація системи міських пасажирських перевезень для забезпечення рівних комерційних умов для всіх перевізників.

Зменшення ресурсовитрат та підвищення ефективності через впровадження єдиної системи продажу квитків.

Автоматизація процесу оплати для зменшення можливості зловживань:

Облік кількості перевезень та точних даних про пасажиропотік.

Забезпечення чіткої інформації про кількість перевезених пільгових категорій пасажирів.

Забезпечення комфорту та безпеки для осіб з інвалідністю:

Відповідність нормативам щодо перевезення осіб з інвалідністю.

Покращення якості транспортного обслуговування мешканців та гостей громади.

Розширення можливостей оплати проїзду:

Використання різних видів транспортних карт та електронних засобів, таких як QR-коди, мобільні додатки та NFC-технологія.

Управління інформацією та обліком:

Реєстрація поїздок, баланси транспортних карт, поповнення та списання транспортних одиниць.

Інтеграція АСООП має на меті поліпшити систему транспортних перевезень, роблячи її більш ефективною, безпечною та зручною для всіх користувачів.

За останні 5 років (+8 місяців 2023 року) спостерігається позитивна динаміка перевезення пасажирів та отримання прибутку від платних перевезень. При цьому сума отриманих відшкодувань за пільгові перевезення також зростає. Це свідчить про те, що громадський транспорт залишається важливим елементом міської інфраструктури та має потенціал для подальшого розвитку.

Однак, незважаючи на позитивні зміни у динаміці пасажирських перевезень та прибутку від них, варто контролювати та вживати всіх можливих заходів щодо зменшення витрат. Зокрема потрібно вжити заходів щодо зменшення витрат на електроенергію шляхом модернізації обладнання на трансформаторних підстанціях, які знаходяться на балансі підприємства. Модернізація трансформаторних підстанцій є важливим кроком у зменшенні споживання електроенергії. Застарілі підстанції часто мають низьку ефективність, що призводить до втрат електроенергії. Модернізація підстанцій може підвищити їхню ефективність до 99%, що може призвести до значних заощаджень електроенергії.

Одним із найважливіших аспектів модернізації підстанцій є заміна застарілих трансформаторів на більш ефективні. Нові трансформатори мають кращу теплоізоляцію та більш ефективні системи охолодження, що дозволяє їм працювати з меншими втратами електроенергії.

Крім того, модернізація підстанцій може включати в себе впровадження нових технологій, таких як автоматизоване управління та системи моніторингу. Ці технології можуть допомогти в оптимізації роботи підстанцій та зменшенні втрат електроенергії.

Модернізація старих тролейбусів для зменшення споживання електроенергії може включати в себе такі заходи:

Заміна двигуна на більш ефективний. Застарілі тролейбуси часто мають двигуни з низькою ефективністю, що призводить до значного споживання електроенергії. Залежно від типу двигуна та його ефективності, заміна двигуна на більш ефективний може призвести до зменшення споживання

електроенергії на 20-50%. Наприклад, якщо старий тролейбус має двигун з ефективністю 70%, а новий двигун має ефективність 90%, то заміна двигуна може призвести до зменшення споживання електроенергії на 20%.

Впровадження рекуперації енергії. Рекуперативне гальмування дозволяє тролейбусу повертати частину енергії, що виробляється при гальмуванні, назад у мережу. Це може призвести до зменшення споживання електроенергії на 10-20%.

Впровадження інтелектуальної системи управління тягою. Інтелектуальна система управління тягою може оптимізувати роботу двигуна та інших систем тролейбуса, що може призвести до зменшення споживання електроенергії. Залежно від типу системи управління, вона може призвести до зменшення споживання електроенергії на 5-10%.

Заміна застарілих компонентів на більш ефективні. Заміна застарілих компонентів на більш ефективні, таких як освітлення, кондиціонери та інші системи, може призвести до невеликих, але сукупних заощаджень електроенергії. Залежно від типу компонента та його ефективності, заміна може призвести до зменшення споживання електроенергії на 5-10%.

Загальний ефект від модернізації старих тролейбусів для зменшення споживання електроенергії може становити 20-50%.

Цей ефект буде залежати від конкретних заходів, які будуть впроваджені, а також від стану та типу старих тролейбусів.

Варто також звернути увагу на кількісний та якісний склад штату працівників. Оптимізація штатної чисельності працівників та зменшення витрат на заробітну плату - це два взаємопов'язаних завдання, які можуть допомогти компанії підвищити свою конкурентоспроможність.

Для того щоб оптимізувати штатну чисельність працівників та зменшити витрати на заробітну плату необхідно:

Провести аналіз продуктивності працівників. Перш ніж приймати будь-які рішення про скорочення штату, важливо провести ретельний аналіз

продуктивності працівників. Це допоможе визначити, які працівники є найбільш ефективними і які можуть бути замінені або звільнені;

Автоматизувати завдання, які можуть бути виконані автоматично, може звільнити час працівників для виконання більш складних завдань;

Перерозподіл завдань між працівниками допоможе більш ефективно використовувати їхній час і здібності;

Зміна процесів роботи може допомогти зменшити кількість часу та зусиль, необхідних для виконання завдань.

Оптимізація штатної чисельності працівників та зменшення витрат на заробітну плату - це складний процес, який вимагає ретельного планування та впровадження. Однак, якщо він буде проведений правильно, він може допомогти підприємству зменшити витрати, підвищити ефективність роботи та досягти поставлених цілей.

3) Раціоналізація витрат є одним із ключових факторів, які впливають на фінансовий стан комунального підприємства. Окрім оптимізації витрат на заробітною плату працівників та витрат на електроенергію, про які вже було згадано у попередньому підпункті керівництву комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» варто провести аналіз кількості придбаних запчастин для транспорту та витратних матеріалів та визначити, які з них виявилися якіснішими та прослужили довше, навіть якщо їх вартість була вищою за аналоги. Цілком можливо, що якісні запчастини будуть зношуватися значно повільніше що дозволить зекономити додаткові кошти та час працівників.

Необхідно також постійно вживати заходів щодо підвищення кваліфікації працівників служби ремонту рухомого складу та водіїв. Кваліфіковані працівники краще розуміють принципи роботи рухомого складу і можуть своєчасно виявити та усунути несправності, що може запобігти ДТП. Також можуть провести ремонт і технічне обслуговування рухомого складу більш якісно і ефективно, що призведе до зменшення витрат на його експлуатацію. Висококваліфіковані працівники можуть виконувати свої

обов'язки більш швидко і точно, що призведе до збільшення обсягу перевезень.

Для підвищення кваліфікації працівників служби ремонту рухомого складу та водіїв необхідно :

Створити систему навчання та розвитку персоналу. Ця система повинна включати в себе планування, організацію та проведення навчання та розвитку персоналу.

Забезпечити працівників необхідними ресурсами. Це включає в себе навчальні матеріали, обладнання та інструменти.

Створити мотиваційну систему для працівників. Це допоможе працівникам усвідомити важливість підвищення кваліфікації та прагнути до цього.

Підвищення кваліфікації працівників служби ремонту рухомого складу та водіїв є інвестицією в майбутнє компанії. Це дозволяє підприємству забезпечити безпеку руху, покращити експлуатаційні характеристики рухомого складу та підвищити продуктивність праці.

Для підтримання стабільного прибутку від пасажирських перевезень необхідно здійснювати постійний аналіз пасажиропотоку. Збір та аналіз таких показників на постійній основі дасть можливість коригувати графіки руху тролейбусів та автобусів та тримати баланс між тим, щоб забезпечити якісні та регулярні перевезення пасажирів але при цьому залишатися на межі рентабельності. У 2021 році підприємством було здійснено закупівлю п'яти нових автобусів марки ISUZU ATAMAN на яких була встановлена автоматична система обліку пасажиропотоку INTRANSO SMART COUNTER, а станом на 1 листопада 2023 року дана система встановлена на 96-ти транспортних засобах зі 130-ти наявних у комунальному підприємстві «Чернівецьке тролейбусне управління». До кінці 2024 року підприємство планує обладнати зазначеною системою всі транспортні засоби.

4) Диверсифікація доходів може розглядатися, але значного результату очікувати не варто оскільки з самого початку свого існування комунальне

підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» з всією його інфраструктурою створювалося саме для здійснення пасажирських перевезень. Одна незважаючи на даний факт, варто розглядати такі варіанти як:

- надання нових послуг (мийка великогабаритних транспортних засобів, яка на даний час вже впроваджена на підприємстві) ;
- продаж електроенергії для споживачів, які знаходяться поблизу електроопор підприємства;
- запуск власної автозаправної станції, оскільки підприємство у будь-якому випадку здійснює закупівлю великого об'єму дизельного палива для автобусів.

5) Залучення інвестицій від зовнішніх джерел, таких як банки, інвестиційні фонди або державні програми підтримки. На даний час підприємство активно працює над проведенням тендерної закупівлі 50-ти нових тролейбусів за кошти ЄБРР (Європейський банк реконструкції та розвитку).

ЄБРР – це міжнародна фінансова організація з найвищим кредитним рейтингом (AAA). Банк створили 1991 року. Депутати Чернівецької міської ради ухвалили проект рішення про закупівлю 50 тролейбусів за 11 мільйонів 468 тисяч євро та будівництва нової тролейбусної лінії через Калинівський ринок за 1 534 330 євро.

3.2. Шляхи вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами КП «Чернівецьке тролейбусне управління» інструментами фінансового менеджменту

КП «Чернівецьке тролейбусне управління» є важливим комунальним підприємством, яке забезпечує транспортне сполучення в місті Чернівці. Управління фінансовими ресурсами підприємства є важливим завданням, яке

має забезпечити ефективне використання коштів для забезпечення безперебійної роботи тролейбусного господарства.

Для вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами КП «Чернівецьке тролейбусне управління» інструментами фінансового менеджменту можна запропонувати такі заходи:

Покращення системи планування та прогнозування фінансової діяльності підприємства є важливим завданням, яке має забезпечити ефективне використання коштів для досягнення стратегічних цілей підприємства.

Розробка та впровадження ефективної системи бюджетування передбачає визначення цілей та завдань бюджетування, розробку бюджетних процедур та інструментів, створення системи контролю за виконанням бюджетів. [37]

Цілі бюджетування можуть бути різними, залежно від конкретних потреб підприємства. Наприклад, бюджетування може використовуватися для:

Планування доходів та витрат підприємства;

- Оптимізації використання фінансових ресурсів;
- Оцінки фінансового стану підприємства;
- Контролю за виконанням фінансових планів.
- Бюджетні процедури включають такі етапи:
- Формування бюджетних планів;
- Затвердження бюджетних планів;
- Виконання бюджетних планів;
- Контроль за виконанням бюджетних планів.

Бюджетні інструменти - це методи та процедури, які використовуються для розробки та виконання бюджетів. До них можуть відноситися:

Фінансові плани;

Норми витрат;

Ціни;

Програмне забезпечення для бюджетування.

Система контролю за виконанням бюджетів повинна забезпечувати своєчасне виявлення відхилень від бюджетних планів та вжиття заходів щодо їх усунення.

Розробка прогнозів фінансової діяльності підприємства на середньострокову та довгострокову перспективу передбачає визначення фінансових цілей підприємства на ці періоди та розробку заходів щодо їх досягнення.

Прогнози фінансової діяльності підприємства повинні включати такі показники:

- 1) Доходи;
- 2) Витрати;
- 3) Капітальні інвестиції;
- 4) Фінансові результати.

Прогнози повинні бути розроблені на основі ретельного аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, які можуть впливати на фінансову діяльність підприємства.

Прогнози фінансової діяльності підприємства дозволяють:

- Планувати інвестиційну діяльність підприємства;
- Визначити фінансові потреби підприємства;
- Приймати ефективні фінансові рішення.[38]

Для КП «Чернівецьке тролейбусне управління» впровадження ефективної системи планування та прогнозування фінансової діяльності може мати такі позитивні наслідки:

- Покращення прозорості та контрольованості використання коштів;
- Оптимізація використання фінансових ресурсів;
- Поліпшення фінансового стану підприємства;
- Збільшення інвестиційної привабливості підприємства.

Для реалізації цього напрямку вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами КП «Чернівецьке тролейбусне управління» необхідно виконати такі заходи:

- 1) Сформувати команду фахівців з фінансового планування та прогнозування;
- 2) Розробити положення про систему бюджетування та прогнозування фінансової діяльності підприємства;
- 3) Надати необхідні ресурси для впровадження системи бюджетування та прогнозування.

Впровадження ефективної системи планування та прогнозування фінансової діяльності є важливою умовою для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами КП «Чернівецьке тролейбусне управління».

Вдосконалення системи фінансового контролю та аналізу є важливим напрямком вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами будь-якого підприємства, у тому числі КП «Чернівецьке тролейбусне управління».

Фінансовий контроль - це система заходів, спрямованих на забезпечення законності, доцільності та ефективності використання фінансових ресурсів.

Фінансовий аналіз - це процес вивчення та узагальнення інформації про фінансову діяльність підприємства з метою оцінки його фінансового стану та ефективності використання фінансових ресурсів.

Впровадження ефективних систем внутрішнього контролю та аудиту передбачає:

- 1) Розробку політики та процедур внутрішнього контролю, які б відповідали вимогам законодавства та міжнародних стандартів;
- 2) Навчання та підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за здійснення внутрішнього контролю;
- 3) Створення системи внутрішнього аудиту, яка б незалежно оцінювала ефективність внутрішнього контролю.
- 4) Впровадження систем фінансового аналізу передбачає:

- 5) Вибір методів та інструментів фінансового аналізу, які відповідають потребам підприємства;
- 6) Формування системи фінансової звітності, яка б забезпечувала повноту та достовірність інформації про фінансову діяльність підприємства;
- 7) Навчання та підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за здійснення фінансового аналізу.[39]

Впровадження ефективних систем фінансового контролю та аналізу має такі позитивні наслідки:

- Покращення прозорості та контролю за використанням фінансових ресурсів;
- Зменшення ризику фінансових порушень;
- Поліпшення фінансового стану підприємства;
- Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Для реалізації цього напрямку вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами КП «Чернівецьке тролейбусне управління» необхідно виконати такі заходи:

- 1) Сформувати команду фахівців з фінансового контролю та аналізу;
- 2) Розробити положення про систему внутрішнього контролю та аудиту, а також систему фінансового аналізу;
- 3) Розробити і затвердити процедури внутрішнього контролю;
- 4) Надати необхідні ресурси для впровадження систем фінансового контролю та аналізу.
- 5) Провести навчання працівників з питань внутрішнього контролю.

Конкретні заходи з реалізації цього напрямку можуть бути розроблені з урахуванням особливостей фінансової діяльності КП «Чернівецьке тролейбусне управління».[40]

Розширення джерел фінансування діяльності підприємства є важливим напрямком вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами будь-якого підприємства, у тому числі КП «Чернівецьке тролейбусне управління».

Джерела фінансування діяльності підприємства - це різні шляхи отримання коштів, які використовуються підприємством для забезпечення своєї діяльності.

Залучення коштів з різних джерел дозволяє підприємству диверсифікувати свої джерела фінансування, зменшити ризик фінансових проблем та підвищити фінансову стійкість.

Залучення коштів з кредитних установ дозволяє підприємству отримати кошти на умовах кредиту, що передбачає погашення заборгованості в майбутньому з нарахуванням відсотків.

Залучення коштів з інвестиційних фондів дозволяє підприємству отримати кошти на умовах інвестиції, що передбачає передачу частини власності підприємства в обмін на кошти.

Розвиток співпраці з органами місцевого самоврядування та іншими підприємствами міста дозволяє підприємству отримувати кошти на безоплатній або пільговій основі.[40]

Заходи, які можна запровадити у комунальному підприємстві «Чернівецьке тролейбусне управління»:

Залучення коштів з кредитних установ для придбання нового рухомого складу та будівництва тролейбусних ліній. Наприклад, можна впровадити такі заходи:

- 1) Підготувати та подати заявку на отримання кредиту;
- 2) Провести переговори з банком щодо умов кредитування;
- 3) Забезпечити своєчасне погашення заборгованості за кредитом.
- 4) Залучення коштів з інвестиційних фондів для реалізації інвестиційних проектів. Наприклад підготувати інвестиційний меморандум, який би містив інформацію про інвестиційний проект. Також можна провести переговори з інвестиційними фондами щодо

отримання інвестицій. Ще необхідно забезпечити дотримання умов інвестиційного договору.

- 5) Розвиток співпраці з органами місцевого самоврядування для отримання фінансової підтримки. Наприклад, можна впровадити такі заходи як підготовка проекту угоди про співпрацю з органами місцевого самоврядування; переговори з органами місцевого самоврядування щодо умов угоди; забезпечити виконання умов угоди про співпрацю.

Реалізація заходів з розширення джерел фінансування діяльності КП «Чернівецьке тролейбусне управління» дозволить підприємству забезпечити безперебійну роботу та підвищити свою фінансову стійкість. Однак варто врахувати, що здійснення всіх перелічених заходів варто проводити додатково залучивши фахівців у галузі фінансів, управління та маркетингу.

Також необхідно враховувати, що при залученні коштів з кредитних установ необхідно враховувати такі фактори, як процентна ставка, термін кредитування, розмір кредиту, забезпечення кредиту. При залученні коштів з інвестиційних фондів необхідно враховувати такі фактори, як цілі інвестиційного фонду, умови інвестиційного договору, структура власності підприємства після отримання інвестицій. При розвитку співпраці з органами місцевого самоврядування необхідно враховувати такі фактори, як фінансові можливості органів місцевого самоврядування, цілі співпраці, умови угоди про співпрацю.[40]

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Розглянута проблематика управління фінансовими ресурсами КП "Чернівецьке тролейбусне управління" надзвичайно важлива для забезпечення стабільності та ефективності діяльності підприємства. Заходи, які були запропоновані для вдосконалення моделі управління, виявляються ключовими

в контексті досягнення стратегічних цілей та покращення фінансового стану підприємства.

Удосконалення системи бюджетування та впровадження ефективної системи прогнозування допоможуть оптимізувати використання фінансових ресурсів та досягти стратегічних цілей. Важливим кроком буде формування команди фахівців та забезпечення необхідних ресурсів для впровадження цих систем.

Однак, розробка ефективної системи внутрішнього контролю та аудиту є критичною для забезпечення законності, доцільності та ефективності використання фінансових ресурсів. Створення такої системи вимагатиме відповідних політик, процедур та кваліфікації персоналу.

Розширення джерел фінансування через кредитні установи, інвестиційні фонди та співпрацю з органами місцевого самоврядування стане додатковою підтримкою для забезпечення безперебійної роботи та фінансової стійкості КП. Проте, необхідно урахувати фактори відсоткових ставок, термінів кредитування, та ризики залучення коштів.

У цілому, вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами КП "Чернівецьке тролейбусне управління" має потенціал поліпшити його фінансовий стан, зробити його діяльність більш стійкою та ефективною.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

Фінансові ресурси є критичними для функціонування та розвитку підприємств. Вони забезпечують підприємство необхідними грошовими коштами для забезпечення фінансових зобов'язань, розвитку виробництва та реалізації продукції.

Управління фінансовими ресурсами є важливою складовою фінансового менеджменту підприємства. Воно включає в себе аналіз та управління різними аспектами фінансів, такими як джерела фінансування, фінансові відносини, структура капіталу, рух грошових коштів, фінансові результати та інші.

Для аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства використовуються різні показники. Вони дозволяють оцінити різні аспекти фінансової діяльності підприємства, такі як фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, ділова активність, рентабельність та інші.

Важливою є інтегрована оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства на основі комплексного аналізу різних показників та їх взаємозв'язку.

У ході дослідження фінансового стану КП "Чернівецьке тролейбусне управління" за п'ятирічний період (2018-2022 роки) були виявлені наступні ключові тенденції та проблеми:

У 2022 році підприємство зіткнулося з фінансовими труднощами, які були обумовлені підвищенням цін на сировину та матеріали, економічною кризою в Україні та російсько-українською війною.

В основі цих труднощів лежать такі фактори, як:

Зниження чистого доходу від реалізації продукції

Збільшення собівартості

Від'ємний фінансовий результат

Для подолання цих труднощів необхідно вжити комплекс заходів, спрямованих на: зниження собівартості; розширення ринків збуту; залучення фінансової підтримки в рамках державних програм.

Структура капіталу підприємства виявляється стійкою, зі зростанням загального обсягу капіталу та підвищенням відсотку власного капіталу. Однак, зменшення неоплаченого капіталу може свідчити про фінансові труднощі та може вимагати додаткових заходів для його відновлення.

Загалом, для подальшого розвитку підприємства необхідно активно збільшувати власний капітал, ретельно аналізувати причини фінансових труднощів та систематично впроваджувати заходи для їх вирішення

Розглянута проблематика управління фінансовими ресурсами КП "Чернівецьке тролейбусне управління" надзвичайно важлива для забезпечення стабільності та ефективності діяльності підприємства. Заходи, які були запропоновані для вдосконалення моделі управління, виявляються ключовими в контексті досягнення стратегічних цілей та покращення фінансового стану підприємства.

Удосконалення системи бюджетування та впровадження ефективної системи прогнозування допоможуть оптимізувати використання фінансових ресурсів та досягти стратегічних цілей. Важливим кроком буде формування команди фахівців та забезпечення необхідних ресурсів для впровадження цих систем.

Розробка ефективної системи внутрішнього контролю та аудиту є критичною для забезпечення законності, доцільності та ефективності використання фінансових ресурсів. Створення такої системи вимагатиме відповідних політик, процедур та кваліфікації персоналу.

Розширення джерел фінансування через кредитні установи, інвестиційні фонди та співпрацю з органами місцевого самоврядування стане додатковою підтримкою для забезпечення безперебійної роботи та фінансової стійкості

КП. Проте, необхідно урахувати фактори відсоткових ставок, термінів кредитування, та ризики залучення коштів.

У цілому, вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами КП "Чернівецьке тролейбусне управління" має потенціал поліпшити його фінансовий стан, зробити його діяльність більш стійкою та ефективною за умови, якщо на підприємстві буде вжито ряд заходів, а саме: сформовано команду фахівців з управління фінансами та забезпечити їх необхідними ресурсами для впровадження заходів щодо вдосконалення моделі управління; розроблено систему бюджетування та прогнозування, яка буде враховувати стратегічні цілі підприємства та особливості його фінансового стану; впроваджено ефективну систему внутрішнього контролю та аудиту, яка буде забезпечувати законність, доцільність та ефективність використання фінансових ресурсів; Розширено джерела фінансування, зокрема через співпрацю з органами місцевого самоврядування та залучення інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Поддєрьогін. А. М. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с.
2. Романенко Т. В. Шляхи удосконалення формування та використання фінансових ресурсів підприємств. / Т. В. Романенко // Наукові праці. - Полтава, 2013. - Економічні науки. - С. 248-252.
3. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : [навч. посіб.] / В. М. Опарін. - 2-ге вид., доп. і перероб. - К.: КНЕУ, 2002. - 240 с.
4. Лігоненко Л.О. Фінанси підприємств: підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. - К.: КНТЕУ, 2007. - 491 с.
5. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. В. Кнейслер, І. С. Гуцал, О. Р. Квасовський, Н. Я. Спасів. - Тернопіль : Вектор, 2016. - 388 с.
6. Петик М.І. Економічна суть і призначення фінансових ресурсів у забезпеченні господарської діяльності суб'єкта господарювання [Електронний ресурс] / М. І. - Режим доступу: [http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Aktualni-problemy-rozvytku-ekonomiky-regionu/2008_4_1/35 .pdf](http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Aktualni-problemy-rozvytku-ekonomiky-regionu/2008_4_1/35.pdf).
7. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. /Н. Б. Ярошевич. - К.: Знання, 2013. - 341 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1016051344809/finans/finansovi_resursi_pidpriyemstva_dzherela_formuvannya.
8. Фінансовий менеджмент Г.Г. Кірейцев, Житомир: ЖІТІ, 2001. - 440 с. <http://buklib.net/books/28032/>.
9. Кнейслер О.В. Теоретико-прагматичні підходи до визначення фінансових потоків / О.В. Кнейслер, Л.З. Шупа // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка": збірник наукових праць. - Острог : Видавництво Національного

- університету “Острозька академія”, 2015. - Вип. 28. - С. 113-118.
10. Вовк І. Класифікація ресурсів підприємства. Сучасні підходи [Електронний ресурс] / І. Вовк // Соціально-економічні проблеми і держава. - 2012. - №. 1 (4).
 11. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. — К.: Міленіум, 2003. — 160 с.
 12. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». - Вид. 2-ге, без змін. - К.: КНЕУ, 2009. - 588 с.
 13. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Фінансовий менеджмент: [навч. посіб.] / Луцький держ. технічний ун - т; Київський національний торговельно-економічний ун-т. - Вид. 2-е, переробл. і доп. - Луцьк: Надстир'я, 2007. - 412 с.
 14. Кравцова А. М. Фінансові ресурси підприємств: механізм формування та ефективного використання [Текст] : монографія / А. М. Кравцова; - Вінниця., 2011. - 219 с.
 15. Бланк И. А. Фінансовий менеджмент: Учбовий курс / И.А. Бланк. - К.: Ника-Центр, 2008. - 528 с.
 16. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб.] / Л. О. Коваленко, Л.М Ремньова. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2005. - 485 с.
 17. Лігоненко Л.О. Фінанси підприємств: підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. - К.: КНТЕУ, 2007. - 491 с.
 18. Бланк И. А. Основи фінансового менеджменту / И. А. Бланк. - К.: Ника-Центр, 1999. - Т. 1. - 590 с.
 19. Управління фінансами [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://proces.biz/Fin/Book/I1/L7.htm>.
 20. Новашина Т.С. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / Т.С Новашина., В.И. Карпунин. - М.: Фінансово-промислова академія, 2005. - 192 с.

21. Кнейслер О.В. Теоретико-прагматичні підходи до визначення фінансових потоків / О.В. Кнейслер, Л.З. Шупа // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Економіка”: збірник наукових праць. - Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2015. - Вип. 28. - С. 113-118.
22. Передерієнко Н.І. Фінансовий менеджмент: [підручник для студ. вищих навч. закл.] / Передерієнко Н.І., Котляревський Я.В., Дем'яненко О.М. - Л.: Українська академія друкарства, 2008. - 200 с.
23. Савицька, Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: [навч. посіб.] / Г.В. Савицька. - 3-тє вид., випр. і доп. - К. : Знання, 2007. - 668 с.
24. Фінансовий менеджмент: підручник / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». - Вид. 2-ге, без змін. - К.: КНЕУ, 2008. - 535 с.
25. Статут комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» 2020. – 2-7 с.
26. Коробов М. Я. Фінанси підприємств: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2018. – С. 12-14.
27. Звіт Ф1 Баланс 2018 – 2022. Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління»
28. Звіт Ф2 Про фінансові результати 2018 – 2022. Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління»
29. Звіт Ф3 Про рух грошових коштів (за прямим методом) 2018 – 2022. Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління»
30. Звіт Ф4 Про власний капітал 2018– 2022. Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління»
31. Навчальний посібник "Фінанси підприємств" під редакцією А.М. Івасюка, 2023 р., с. 21

32. Стаття "Структура фінансових ресурсів підприємства", автори: М.А. Лугової, О.О. Гавриленко, 2021 р., с. 2
33. "Фінанси підприємств" під редакцією О. І. Войнаровича (Київ, 2022, с. 296-297).
34. "Маркетинг пасажирських перевезень" під редакцією О. І. Войнаровича (Київ, 2022, с. 128-130).
35. "Економіка підприємства" під редакцією О. І. Войнаровича (Київ, 2022, с. 297-298).
36. "Менеджмент підприємств" під редакцією О. Г. Шимковича (Київ, 2022, с. 275).
37. "Фінанси підприємств" під редакцією О. І. Войнаровича (Київ, 2022, с. 294-298).
38. "Менеджмент підприємств" під редакцією О. О. Осадчука (Київ, 2022, с. 204-219).
39. "Маркетинг пасажирських перевезень" під редакцією О. І. Войнаровича (Київ, 2022, с. 130-132).
40. "Менеджмент підприємств" під редакцією О. О. Осадчука (Київ, 2022, с. 204-219).
41. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / О. Ю. Ніпіаліди, Н. І. Карпишин. - Тернопіль: Економічна думка, 2009. - 232 с.
42. Офіційний веб-сайт комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» http://trolleybus.cv.ua/system_asop/

ДОДАТКИ

Додаток А

У К Р А Ї Н А
Чернівецька міська рада
85 сесія VII скликання
Р І Ш Е Н Н Я

15
 КОПІЯ

18.11.2020 № 2476

м. Чернівці

**Про затвердження нової редакції Статуту
 комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління»**

Відповідно до пункту 30 статті 26, статті 50 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», керуючись статтями 57 і 78 Господарського кодексу України, у зв'язку із зміною юридичної адреси комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління», Чернівецька міська рада

В И Р І Ш И Л А:

1. Внести зміни до рішення Чернівецької міської ради VII скликання від 20.06.2019р. №1742, затвердивши Статут комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» в новій редакції (додається).
2. Тимчасово виконуючому обов'язки начальника комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» вжити заходів щодо державної реєстрації Статуту комунального підприємства у порядку, встановленому законодавством України.
3. Рішення підлягає оприлюдненню на офіційному вебпорталі Чернівецької міської ради.
4. Організацію виконання цього рішення покласти на директора департаменту житлово-комунального господарства міської ради та тимчасово виконуючого обов'язки начальника комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління».
5. Контроль за виконанням рішення покласти на постійну комісію міської ради з питань житлово-комунального господарства та охорони навколишнього середовища.

Секретар Чернівецької міської ради

В. Продан

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» (далі - Підприємство) є підприємством місцевої влади територіальної громади м. Чернівці, створеного Чернівецькою міською радою (далі - Рада).

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Чернівецької
міської ради VII скликання
18.11.2020 № 2476

1.2. Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунок в установчих банках, лічотку із своїм міжбанківським та ідентифікаційним кодом, ліцензію, бланки організаційно-розпорядчої документації, необхідні для організації своєї роботи. Підприємство має майнові та особливі немайнові права. Підприємство визначено законодавством, має право від свого імені укладати договори і угоди, може бути позначено і віднесено до суду.

1.3. Підприємство у своїй діяльності керується Законами України, нормативними актами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Чернівецької міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями Чернівецького міського голови, іншими нормативно-правовими актами та цим Статутом.

СТАТУТ

КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

«ЧЕРНІВЕЦЬКЕ ТРОЛЕЙБУСНЕ УПРАВЛІННЯ»

(нова редакція)

1.4. Підприємство підлягає реєстрації в місцевій державній адміністрації м. Чернівці.
1.5. Підприємство є юридичною особою з місцем реєстрації в м. Чернівці.
1.6. Назва Підприємства - «Чернівецьке тролейбусне управління».
1.7. Місцезнаходження Підприємства: 58023, Україна, місто Чернівці, вул. Комунальничів, 12.
При зміні юридичної адреси Підприємство зобов'язане повідомити про це орган, що здійснює державну реєстрацію та інші зазначені органи у визначенні законодавством термін.

2. ПРЕДМЕТ І ЦІЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Предметом діяльності Підприємства є:
2.1.1. Реалізація послуг і робіт за цінами і тарифами, що передбачені законодавчими актами або на договірній основі. Для виконання обов'язкових завдань з надання послуг Підприємство самостійно організовує свою виробничу діяльність, здійснює будь-які дії, якщо вони не суперечать чинному законодавству і цьому Статуту.

2.1.2. Регулярне перевезення пасажирів тролейбусами і автобусами Підприємства по заданому розкладу по установлених маршрутах та орендованим транспортом на маршрутах, згідно договору з міською радою.

2.1.3. Технічна підготовка тролейбусів та всіх видів автомобільного транспорту для безперервної роботи на маршрутах.

2.1.4. Проведення всіх видів ремонтних та здійснення технічного обслуговування тролейбусів та інших транспортних засобів.

2.1.5. Прокладання, ремонт, модернізація лінійного обслуговування контактних та кабельних мереж, трансформаторних та інших підстанцій, інших технологічного обладнання.

м. Чернівці
2020 рік

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» (далі - Підприємство) є підприємством, що засноване на власності територіальної громади м.Чернівців, представницьким органом якого є Чернівецька міська рада (далі-Власник).

1.2. Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, штампи, бланки організаційно-розпорядчої документації, необхідні для організації своєї роботи. Підприємство має майнові та особисті немайнові права, несе обов'язки визначені законодавством, має право від свого імені укладати договори і угоди, може бути позивачем і відповідачем у суді.

1.3. Підприємство у своїй діяльності керується Законами України, нормативними актами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Чернівецької міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями Чернівецького міського голови, іншими нормативно-правовими актами та цим Статутом.

1.4. Підприємство підлягає державній реєстрації.

1.5. Підприємство створено на невизначений строк.

1.6. Повне найменування Підприємства - Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління».

Скорочене найменування - КП «Чернівецьке тролейбусне управління».

1.7. Місцезнаходження Підприємства:

58023, Україна, місто Чернівці, вул. Комунальників, 12.

При зміні юридичної адреси Підприємство зобов'язане повідомити про це орган, що здійснив державну реєстрацію та інші зацікавлені органи у визначений законодавством термін.

2. ПРЕДМЕТ І ЦІЛІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Предметом діяльності Підприємства є:

2.1.1. Реалізація послуг і робіт за цінами і тарифами, що передбачені законодавчими актами або на договірній основі. Для виконання поставлених завдань з надання послуг Підприємство самостійно організовує свою виробничу діяльність, здійснює будь-які дії, якщо вони не суперечать чинному законодавству і цьому Статуту.

2.1.2. Регулярне перевезення пасажирів тролейбусами і автобусами Підприємства по заданому розкладу на установлених маршрутах та орендованим транспортом на маршрутах, згідно договору з міською радою.

2.1.3. Технічна підготовка тролейбусів та всіх видів автомобільного транспорту для безперебійної роботи на маршрутах.

2.1.4. Проведення всіх видів ремонтів та здійснення технічного обслуговування тролейбусів та автотранспорту.

2.1.5. Проведення ремонтів і технічного обслуговування контактних та кабельних мереж, трансформаторних та тягових підстанцій, іншого технологічного обладнання.

2.1.6. Виконання столярних, слюсарних, токарних, сантехнічних та зварювальних робіт.

2.1.7. Здійснення систематичного забезпечення електроенергією тролейбусів на лінії.

2.1.8. Здійснення комерційних перевезень пасажирів та вантажу тролейбусами та всіма видами автомобільного транспорту в межах України та за кордон.

2.1.9. Надання послуг юридичним та фізичним особам з ремонту і технічного обслуговування тролейбусів та автомобільного транспорту, з ремонту електро- і електронної апаратури, контрольно-вимірювальних приладів.

2.1.10. Надання рекламних послуг організаціям та фізичним особам.

2.1.11. Надання послуг підприємствам і фізичним особам по виконанню столярних, токарних, сантехнічних зварювальних робіт та миттю автотранспорту.

2.1.12. Організація перевезень пасажирів за комерційними розцінками в нічні години та на замовлення.

2.1.13. Реалізація разових квитків та місячних проїзних квитків через кондукторів, водіїв та пересувні каси, громадських розповсюджувачів для отримання оплати послуг за перевезення пасажирів.

2.1.14. Підприємство має право видавати технічні умови і дозвіл на виконання робіт в зоні кабельної та контактної мережі.

2.1.15. Надання медичних послуг (перед рейсові та після рейсові медичні огляди водіїв).

2.1.16. Надання юридичним та фізичним особам послуг автотранспорту.

2.1.17. Надання юридичним та фізичним особам послуг електротехнічної вимірювальної лабораторії.

2.1.18. Підготовка кадрів та підвищення їх кваліфікації водіїв тролейбусів, слюсарів, електриків, електромонтерів, електрогазозварювальників, стропальників, водіїв автотранспорту.

2.1.19. Інші види діяльності, не заборонені чинним законодавством України та які відповідають меті створення Підприємства.

2.1.20. Види діяльності, що потребують спеціального дозволу, здійснюються Підприємством за наявності відповідних ліцензій.

2.2. Взаємовідносини між Підприємством і міською радою, її органами управління і місцевого самоврядування будуються відповідно до чинного законодавства, цього Статуту, а також договорів, укладених на добровільних засадах, з урахуванням повної рівноправності сторін.

3. МАЙНО. ЗАСОБИ. ПРИБУТОК

3.1. Майно Підприємства складається з основних засобів та оборотних коштів, а також інших цінностей, вартість яких відображається в самостійному балансі. Станом на 01.03.2019 р. статутний капітал складає 236 412 343,51 грн. (додаток Структура статутного капіталу КП "Чернівецьке тролейбусне управління" станом на 01.03.2019 р.).

3.2. Розмір статутного капіталу Підприємства може бути змінено за рішенням Засновника (Власника).

3.3. Майно, закріплене за Підприємством, є комунальною власністю належить йому на правах господарського відання. Підприємство володіє, користується та з дозволу Власника розпоряджається зазначеним майном.

3.4. Підприємство має право з дозволу Власника майна:

3.4.1. Придбавати або орендувати основні засоби (будівлі, споруди, транспортні засоби, машини, механізми) в державних, кооперативних, громадських колективних, приватних підприємствах, установах, організаціях і окремих громадян.

3.4.2. Списувати будівлі, споруди, приміщення, транспортні засоби, інвентар, інші цінності, що належать йому на праві господарського відання.

3.5. Тролейбусне управління є комерційним підприємством, діє на умовах госпрозрахунку, самоокупності та самофінансування.

3.6. Джерелами формування майна Підприємства є:

3.6.1. Грошові і матеріальні внески Засновника (Власника).

3.6.2. Доходи, які одержані від надання послуг, а також від інших видів господарської діяльності.

3.6.3. Кредити банків та інших кредиторів.

3.6.4. Капітальні та поточні трансферти.

3.6.5. Безоплатні або благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств та громадян.

3.6.6. Інші джерела, не заборонені законодавчими актами України.

3.7. Отриманий Підприємством прибуток направляється на виплату податків та обов'язкових платежів, що сплачуються з прибутку, і на утворення чистого прибутку. Прибуток, що залишається в розпорядженні Підприємства, використовується згідно чинного законодавства України.

3.8. Чистий прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається в повному розпорядженні Підприємства і вилученню не підлягає, окрім випадків передбачених чинним законодавством України.

3.9. Основні засоби Підприємства не можуть бути предметом застави, а також не можуть бути відчужені у будь-який спосіб без згоди Засновника (Власника). Надання в оренду та списання майна Підприємства здійснюється відповідно до чинного законодавства.

4. УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

4.1. Управління підприємством здійснюється згідно чинного законодавства України та цього Статуту на основі поєднання прав Власника та уповноваженого ним органу щодо господарського використання його майна і принципів самоврядування трудового колективу.

Власник здійснює свої права по управлінню підприємством через департамент житлово-комунального господарства міської ради (далі – орган управління).

4.2. У порядку, визначеному законодавством, на підприємстві утворюється постійно діючий колегіальний орган управління - Наглядова рада комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління», яка

в межах компетенції, визначеної законодавством і Статутом підприємства, контролює і спрямовує діяльність керівника Підприємства.

4.3. Критерії, відповідно до яких утворення Наглядової ради на підприємстві є обов'язковим, Порядок утворення, організації діяльності та ліквідації Наглядової ради комунального підприємства, виключну компетенцію Наглядової ради та вимоги до незалежних членів Наглядової ради комунального підприємства затверджується рішенням Чернівецької міської ради.

4.4. Начальник Підприємства призначається Чернівецьким міським головою на підставі розпорядження.

Начальник Підприємства діє на підставі контракту, укладеного з Чернівецьким міським головою та підпорядковується міському голові, є підзвітним та підконтрольним засновнику та органу управління.

4.5. Заступники начальника Підприємства та головний бухгалтер, начальники служб та інші спеціалісти, робітники підрозділів Підприємства призначаються на посаду і звільняються з посади наказом начальника Підприємства.

4.6. Начальник Підприємства самостійно вирішує всі питання, пов'язані з діяльністю Підприємства, за винятком питань, віднесених до компетенції загальних зборів трудового колективу, власника та органу управління.

Начальник Підприємства діє від імені Підприємства без довіреності, представляє його в всіх установах, підприємствах, організаціях, розпоряджається з дозволу власника майном підприємства, укладає договори, в тому числі і трудові, видає довіреності, відкриває рахунки в банках, користується правом розпоряджатися коштами, затверджує штатний розклад за погодженням з департаментом житлово-комунального господарства міської ради, видає накази і дає вказівки, обов'язкові для всіх працівників Підприємства.

4.7. Підприємство самостійно розробляє штатний розпис, форми і системи оплати праці працівників і залучених робітників, стимулюючи підвищення її продуктивності, якість і культуру обслуговування, враховуючи принципи розподілення винагороди за кінцевими результатами.

4.8. Конкретні розміри тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок працівникам, посадових окладів службовцям, а також надбавок, доплат, премій і винагород встановлюються начальником Підприємства з урахуванням вимог, передбачених чинним законодавством та Колективним договором. Оплата праці начальника Підприємства визначається контрактом.

4.9. Трудовий колектив Підприємства складають громадяни, які приймають участь у його діяльності на підставі трудового договору. Повноваження трудового колективу здійснює конференція його представників. Членами трудового колективу Тролейбусного управління, можуть бути громадяни, які визнають Статут Підприємства, виконують його вимоги і договірні зобов'язання, мають відповідну професійну підготовку до роботи на Підприємстві. Для роботи на Підприємстві можуть залучатися громадяни по договору, контракту, на умовах підяду, трудових угод та за сумісництвом.

4.10. Член трудового колективу Підприємства має право вносити пропозиції начальнику або конференції з питань діяльності Підприємства, отримувати інформацію для виконання службових обов'язків, користуватися пільговими послугами на підприємстві.

4.11. Конференція представників трудового колективу Підприємства:

4.11.1. Розглядає і затверджує проект колективного договору.

4.11.2. Розглядає разом з Власником (органом, ним уповноваженим) Статут Підприємства, зміни і доповнення до нього.

4.11.3. Вирішує інші питання, віднесені до компетенції трудового колективу чинним законодавством.

4.12. Конференція представників трудового колективу скликається по мірі необхідності, але не рідше одного разу на рік. Конференція представників правомочна, якщо в ній приймає участь не менш 2/3 всіх представників. Рішення на конференції приймаються більшістю голосів.

5. ГОСПОДАРСЬКА ТА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

5.1. Підприємство здійснює господарську та іншу діяльність, що не суперечить чинному законодавству і цьому Статуту.

5.2. Мінімальний розмір оплати праці найманих працівників не може бути менше мінімуму зарплати, який встановлюється законодавчими актами України.

Підприємство може використовувати тарифні ставки і шкали співвідношень посадових окладів, що визначаються галузевими угодами, як орієнтири для диференціації оплати праці залежно від професії, кваліфікації працівників, складності та умов виконуваних ними робіт.

5.3. Організація оплати праці не повинна суперечити діючому законодавству і проводиться згідно з положенням, розробленим на основі законів про працю та цього Статуту.

5.4. Оплата праці працівників здійснюється в межах коштів, отриманих Підприємством. Трудові доходи кожного працівника визначаються його особистими вкладами із врахуванням кінцевих результатів роботи Підприємства, регулюються податками і максимальними розмірами не обмежуються.

5.5. Всі розрахунки Підприємства (включаючи платежі до бюджету і виплату заробітної плати) проводяться згідно чинного законодавства України.

5.6. Підприємство самостійно планує свою діяльність та за погодженням з департаментом житлово-комунального господарства визначає перспективу розвитку по наданню послуг населенню.

6. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

6.1. Підприємство може здійснювати зовнішньоекономічну діяльність і мати валютний рахунок. Зовнішньоекономічна діяльність

Підприємства є частиною зовнішньоекономічної діяльності України і регулюється законами України.

6.2. Підприємство має право одержувати кредити від своїх зарубіжних партнерів по узгодженню з Власником майна. При цьому валюта зараховується на баланс Підприємства і використовується ним самостійно. По одержаних Підприємством кредитах держава відповідальність не несе.

6.3. Підприємство у своїй зовнішньоекономічній діяльності з питань економічної, технологічної, екологічної та соціальної безпеки контролюється державними органами.

7. ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

7.1. Підприємство здійснює податковий та бухгалтерський облік результатів фінансово-господарської діяльності, веде статистичну звітність згідно з діючим законодавством України.

8. ЛІКВІДАЦІЯ І РЕОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА

8.1. Припинення діяльності Підприємства здійснюється шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації.

8.2. Реорганізація Підприємства здійснюється за рішенням Засновника (Власника).

8.3. Ліквідація Підприємства здійснюється за рішенням Засновника (Власника) або суду у випадках, передбачених законодавством.

8.4. Ліквідація Підприємства провадиться призначеною Засновником (Власником) ліквідаційною комісією, а у випадках ліквідації Підприємства за рішенням суду - ліквідаційною комісією, призначеною цим органом. З моменту призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження з керування справами Підприємства. Ліквідаційна комісія оцінює наявне майно Підприємства, виявляє його дебіторів і кредиторів і розраховується з ними, вживає заходів щодо сплати боргів Підприємства третіми особами, складає ліквідаційний баланс і подає його Засновнику (Власнику) або суду.

8.5. Власник чи суд, які прийняли рішення про ліквідацію Підприємства, встановлюють порядок і строки ліквідації. Строк для заяв і претензій кредиторів не може бути меншим двох місяців з дня оголошення про ліквідацію.

8.6. Майно, що залишилось після задоволення претензій кредиторів і членів трудового колективу, використовується за вказівкою Власника. В разі реорганізації Підприємства його права і обов'язки переходять до правонаступників.

8.7. Ліквідація Підприємства вважається завершеною, а Підприємство припиняє свою діяльність з моменту виключення його з Єдиного державного реєстру України.

8.8. При реорганізації і ліквідації Підприємства, вивільненим працівникам гарантується дотримання їх прав та інтересів відповідно до трудового законодавства України.

9. ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО СТАТУТУ ПІДПРИЄМСТВА

9.1. Пропозиції про внесення змін до Статуту Підприємства можуть надходити від Засновника (Власника), інших органів управління Підприємства, Представника Власника та уповноважених виконавчих органів міської ради, визначених цим Статутом.

9.2. Зміни до Статуту підлягають державній реєстрації у встановленому законодавством порядку.

Секретар Чернівецької міської ради

В. Продан

ПОГОДЖЕНО

Т.в.о.начальника КП «Чернівецьке тролейбусне управління»

М.Олексюк

ПОГОДЖЕНО

Начальник юридичного управління Чернівецької міської ради

О.Шибя

ПОГОДЖЕНО

Директор департаменту житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради

В.Бешлей

ПОГОДЖЕНО

Директор департаменту розвитку Чернівецької міської ради

В.Гавриш

Додаток до Статуту
Затвердженого
Рішенням Чернівецької
міської ради VII скликання
18.11.2020 № 2476

**СТРУКТУРА СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ КП «ЧЕРНІВЕЦЬКЕ
ТРОЛЕЙБУСНОГО УПРАВЛІННЯ СТАНОМ НА 01.03.2019 р.**

I.	Залишкова вартість основних засобів станом на 01.03.2019р.	68 522 743,51
1	Будівлі, споруди, передавальні пристрої	18 272 563,70
2	Машини та обладнання	2 165 258,24
3	Транспортні засоби	47 938 971,61
4	Інструменти, прилади та інвентар	145 949,96
II.	Внески органів місцевого самоврядування у статутний капітал КП «Чернівецьке тролейбусне управління»	167 889 600,00
	Всього:	236 412 343,51

Т.в.о. начальника
КП «Чернівецьке тролейбусне управління»

М.Олексюк

Головний бухгалтер
КП «Чернівецьке тролейбусне управління»

Т.Бульбук

Погоджено

Начальник відділу обліку та приватизації
майна управління комунальної власності
департаменту розвитку міської ради

Л.Цибук

Додаток до Статуту
Заступник
Рішенням Чернівецької
міської ради VII сесії
18.11.2020 № 5496

СТРУКТУРА СТАТУТНОГО КАПИТАЛУ КП «ЧЕРНІВЕЦЬКЕ
ТРОЛЕЙБУСНОГО УПРАВЛІННЯ СТАНОМ НА 01.03.2019 р.

68 232 747,21	1. Запасне валютне обслуговування
18 232 563,70	1. Валютні операції, невиконані
2 167 258,24	2. Валюта та валютні цінності
47 998 921,61	3. Валютні операції, виконані
143 949,00	4. Інші операції, пов'язані з валютою
707 889 600,00	
176 412 343,21	

Всього сторінок: пронумеровано та
скриплено кожну кою 9 (дев'ять) аркушів
Г.В.о. начальника КП «Чернівецьке
тролейбусне управління»
М.І. Олександр

